КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган

(С В Е Т)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 122 (4413). | ШОАТТА, 10 октябрь 1970 шу. | Мах 2 кап.

КХОАНА — ЮРТБОАХАМА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

Кхашкарен фермашкарен хоамаш

Укх шера тІаІйсача декхарех шура йоахкара план 15 октябре кхоачашйе езаш бар тха ферма къахьегамхой. Цул совгІа хІара бІаь Іаттана тІехьара план 85 болча 95 Іаса кхе а дош денна дар сахь. Социалистически ядъе хьалхие яьхдай тха дакъ тІа болча доярк аш Глушакова Тамарас, Битербиева Аниссата, Чередникова Ольгас. ХІара кхоабача Іаттагара шура яккхара шера задание ялх бетта кхоачашйир цар. Цар къахьегама лакха сий а хьа В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача деношка «За доблестный труд» яха медалаш елар Анисатан Тамаран. Дика къахьег З. Оздоевас, З. Атасултановас, О. Чередниковас. Шоай балха задание кхоачаш ца еш цхьа а тІат вац ферма. Цу тухьа паччахьалкхена шура йоахкара план 20 сентябре кхоачашйе тоъо хилар ферма коллектива. Ер шу чакхдоалаш Дахьендаа кхы а 800 центнер шура дІаяла дага да тхо.

Уж толамаш доакхача доккха новкъостал дар тха фермана колхоза механизатораша. Леаццача хана ферма юхе хьатІаьззар цар мел эша йол.

М. ТОМОВ,
МалгІабика района «Кавказ» колхоза кхьаьчІеш ферма заведующи.

□

Шоай цІейна дика кхоахьегІий совгІат кийчдаь яккхабаьхкар «Грозный» объединене юкъейоагІача совхозий къахьегамхой. Юбилейна шера кхебаь бераша хьувкъам чуийна бьаьна боашаше а комсаш чуира план тІехкхоачашъяьй республика комсаш лелаеча боахамаша. Объединене хьагІар доаккхача заирдашке мах беча организацешкен совхозий кхашкара дІаьзай 77 эзар тонн совгІа комсаш. Планах йоагІачул 3 эзар тонн совгІа хул уж.

Объединене совхозашта юкъе шгара дахкагІа бола хьувкъам кхебаьраш Надтеречни района «Кругловский» яхача совхоза комсаш лелаераш ба. Кхо - дикъ шу дьаьхи из культура кхее болабеннача пар укх шера планал дикка тІаь а комсаш чуенай. Из бакъйе долаш план 650 процент кхоачашъяьй совхозо.

Цар кхебаьчунга дІакхоачаш лакха хьувкъам кхебеш хІанале планал дикка совгІа комсаш ехкай Наурски района «Калиновский» яхачен Кирова, Калинина цІераІчен совхозаша.

ХІана тІатеІІа шоаш тІаьйна лакха социалистически декхар кхоачашдара къахьегаш ба комсаш лелераш.

З. БАШТЫРОВ.

ЛЕКТОРА ДОШ

Хьалхшика ц..... кердача декхарешка хьежжа вай парте дакъ йоакхо ю къахьегамхоашта юкъе политически Іилмаши знаш йоаржеара, берриге советски нах идейно дегІнохуллара. Нийсо боча идеологически болха юкъе лоарІІама дикъа дІалош лекцийний пропаганда.

Лектор... Доккхий декхареш да цунна хьалхашка латтараш. Парте дош цхьа дегашка кхоачадаш лезаш воле сег ва из.

Дукха ба вай республика из бехктокхаме декхар сийленца кхоачашдеш бола лектораш. Цар шоай хьаькъал, низ, говзал кхоаш къахьегамхоашта юкъе знанеш йоаржеара, царна коммунистически кхетам белара.

Дукхача зама денз лектора болх беш хьаьоаьгІа Шелковской районерча Каргалиновска яхача станицера лектор Н. М. Струев, хІана из «Знание» общества станицерча организаца председатель ва. Цо лакам йола лекцеш чуловцам дика болеш хул, цунна керагІдеш ладугІаргІарий тоджам тІехьа. Массаза а дукха нах гулбу цуй лекцешка ладугІа. Нев. Струева дика вІаштІехьабьеккхаб цо кулгалдеча организаца болх а. Лекцеш еш ба дукхаь юртбоахама специалисташ. Цар шоай болх массІоа планагІа бу. Юртбоахама знанешта пропаганда елга дика вІаштІехьадаьккхад Шелковской района массе а метта. Дийбанача кхо бетта юртбоахама тайп - тайпарча дакъах 190 лекци йийшай, хІанта экономически 90 лекций йийшай, дикагІбарий опыт тах — 34.

Йоккха говзал йолаш лектор ва «Знание» общества Грозненски мехкарча организаца председатель С. А. Хадиева. Бехктокхаме партийни декхар лерхІ цо лектора болх, кІаьта из бенкьоцца кхоачашдера шій берриге низ дІа а лу. Нев. Хадиева чІоагІа дешшо из шоай организаца чубоагІача лекторий говзал лаккъара. ТІехьза мара кергІдергдаш, — болх цо, — тьалешке латта декхараш дизза кхоачашдеш, хІана ваьча тайп-тайпарча аудиторешца болх бе хова хила веза лектор.

Болхлошта юкъе экономически знанеш йоаржеча дукхе тІема марагІдеш «Красный молот» яхача завода кертерча экономиста Н. А. Гатикова. Цо ший лекций дакъ завода кертерча юкъ каьнгибараьшта хьаьта зеваьй производство эффективность ламеара лекцеш.

Атеистически лекцеш ешар дега тхьаро ю Ачхой - Мартана, Бенайн районашка. ШагІарча лекторий болха [illegible] ювай Шалани районе.

Лекцешнан пропагандь кергІдаьккха цу тайпара дикадараш иза а лу дуккха йиш я. Цхьайолча цхьаболча метгиташка дукха хоссан чай бовчараш да. Бохьнбовча вІаштІехьаьаккха система а йолаш ле лебаьц лекцешнин болх. Цхьайолча метгигашка геттара эсала бу болх «Знание» общества юкхьанцарча организацешна. Лекцешнин пропагандень тайпа специалисташ. Шорра йоаржаяц экономически знанеш.

Укх тІаьхьарча зама лоттбаьй лекцешнин болх Гудермесски, Урус-Мартана районашка, иштта кхычахьа.

Цу тайпара кхоачамбоацараш ле магаргдац. Партийни организацеш, «Знание» общество дензаройла а лекцешнин пропаганда цІенкхетта тоне.

Идейно-политически болха декхараш белгалдоахаш, КПСС XXIII-ча съездо тергам тІебахийтар кхоаьтхи нахъа дегІабона культурни образовательни бовраш тергам а беш, къахьегамхой дукхачи хьеттаяьь хьалаш, цар проблемаш юстара а цо иштта парте политика хІоаргтан кхетаргІболаш дІакоче эзаш хьинарам. Из декхар дизза кхоачашдулургдац, нагахь санна лектораш теоретически методически имайне лакха йолаш ца хуле. Цунтая партийни организацеш декхарийла а лектораш хьинарам уй хьэббарга дикин боакхе а. Цо эндериш йикъе еза лектора методически говзал. Нийча дикна тема лектора дика хова хилар мийда бац, нагахь санна иьзе деганий кхоатгболаш из еша хова ца. Хеннза мара дизза кхоачаддад цо шій декхар. Лектор декхарийна да пропаганда ламеши искусство кІоарта йоаза.

ХІанзарча хана дешарехе дІадех лекцешнин пропаганда цо хайдаш тоаьш. Цунна юкъьаьха, зьа эзь Іилман-методически даршаш. ДоагІболча лекторий белсо ароака а еш, Іомав а, тІеьта иштта йоаржаъа а эза дикагІбарий опыт. Хест - метта вІашагІкхета эза лектораша лаьрхІа йола семинараш.

ХІара района, колхоза, совхоза, предприятие, учреждение юкъетамца вІаштІехьаьккхача системагІа лелеа эза лекцешнин пропаганда. Лектораш декхарийла ба парте хьалхашка уттаду аргІанара декхараш наха кІоартга дІадохийта. ХІанз хьаьстта тоаде деза экономически знанешта пропаганда енга. Партийни организацей декхар да «Знание» общества а организацешта техничически общественни организацешта юкъера бувзам чІоагІбар, Іилман знанешта пропагаида яр цар сийна тІенца социалистически декхараш кхоачаьдара уж тІехьхаш, цар дагаш гІаттадеш.

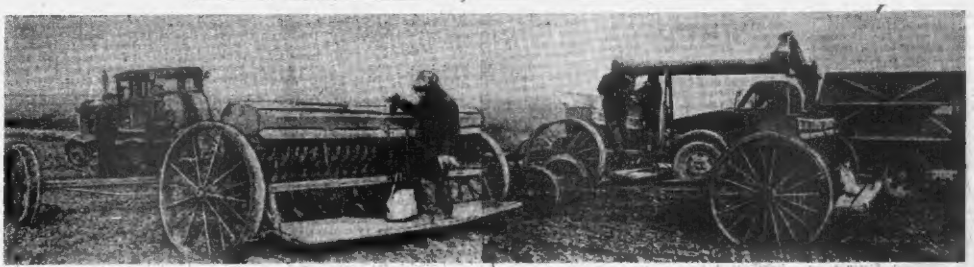

Сиха гурахь дув хлат дІаде гІертаа боалх «Горячеисточненский» совхоза болхлой.

Итт агрегат а хІара денна хлат дІадуваш. Къаьстта дика бу боля трактористаша Э. Ахмадова, С. Хасуханова. Цар агрегатоша денна 60 гектара тІа хлат дІадува норма 34 гектар йолча.

СУРТА ТІА: С. Хасуханова агрегата ну фу чудохкаш ба сельщикаш Н. Бичиева, З. Абубакарова, А. Хасиева.

Д. Васильева сурт.

ХЬИНАР ДОЛА ДОЯРКАШ

КхоалагІа кІира да тІайоагІача питалетка чотах Шелковской района «Коминтерн» колхоза шурий товарни фермай коллективаша къахьего. Шера планах паччахьалкхенга йоаха езаш хинар 850 тонн йолча цар хІанзале дІаелла 890 тонн шура.

Фермашта юкъе дикагІа йоле толамаш дахар вон. Кравцова культайна № 2 йолча комсомольско-магірдой коллектива.

Шера йадин а юбилейни декхараш а кхоачашдаь бахинаб боахаме хьалха латта доярка Аджимамбетова Булал, Акбернова Айна, Максутова Тана, Кадырова Рая, кхыбараш.

С. СУЛТАНГИРЕЕВ.

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

КХОАНА юрта боахама болхлой Ерригсоюзни ди да. Къахьегама кердача толамашца накъаболх шоай цІейна кхашкарен фермашкарен къахьегамхой. Укх шерара шоай цІен юрта боахама болхлоша белгалдоакха Лениски юбилен шера, керара питилетка чакйоалача шера. Ер шу белгалдаьнад юрта боахама болхлошта, берригача мехка ІалаьмаІе боккхача лоархІаме йолча событеца. Хоаш ма дарра, «Юрта боахама дахькъера парте аргІанара декхараш» яха лош дувнаш КПСС Центральни Комитета Пленум хилар укх шера июль бетта.

Юрта боахам ... айбара леттайеча кхоаккхи керда программа оттаяй Пленумо, яьхьекхад из практически кхоачашъергйола аньхьаш.

Мехка экономически, политически, общественни вахарерча йоккхачен лоархІамерен событеш белгалдаьннай ... йолански дикош. Берриге мохк гІаьбигар 1971 шера марте наа хьаносарча Коммунистически парте аргІанара XXIV-гІа съезд хургьа аьнна хиннача эсамо.

ХІара дена шерагІа, иза болаш гІа ерзаш лагт социалистически цхьа КПСС XXIV-ча съезда чийна. Съезда хьалхарй шаьтта хьинар чІоагІгІа айдена а болаш дІохьу кхашкарчен фермашкарчен къахьегамхоша.

Республика юрта боахама парте XXIII-ча съезда, КПСС ЦК мартовски, майски, иольски (1970 ш.) Пленумий решенеш дикача оагІоракъара воздействи а еш дегІнихаб укх пятилетке.

Карара юртбоахаме шу юрта боахама дахькъера парти Советски правительствай Директиваш кхоачашъяра тІаберзабаь къовсама а доаттабеш чакхдоалаш латт Нохч-ГІалгІай чу.

Юрта боахама материально-технически база чІоагІъеро, заготовкашта планировани яра принципиально кердача порядко, дукхача керттерча продуктаашта паччахьалкхен закупочни махаш лакхдаро, колхозхой совхозий болхлойн материальни безам совбаккхаро, кхыча гІуллакхаша кертерча къахьегамхой политически хьинар чІоагІІа айдаьд, аьтташ лелаерий хьайбаш лелаерий творчески инициатива даккъьй.

Чурча резервех хьалдагІа дІаяхайа шерашкарчуа дукха а дикагІа пайда из республика колхозашкен совхозашкен, дикка даьннай айтта лелаерий хьайбаш лелаерий культура, айленна юрта боахама болхлой къахьегама хьинар.

Цу долучча хІамаша дикача оагІорахьара Іалашилаа юртбоахама производство дегІаяра.

1966 — 1969 шерашка еккхача еррига юртбоахама продукте шера юкъера боарам 1962 — 1965 шерашкарчул 26 процент лакхбелар колхозашкен совхозашкен. ПланагІа лаьрхІачул дуккагІа лаьккхад дулх — 18,2 процент, фуаш — 20 процент, тха — 12,8 процент. Пятилетка задание дукхача продукташта тІеххоачашъеш я.

Пятилетка диъ шера мехка паччахьалкхен совгІча фонда дІачуденнад 27 эзар тонн хлат, 117 эзар тонн шекара свекла, 2 эзар тонн тхьамка, 30 эзар тонн комсаш, 3,3 эзар тонн дулх, 3,5 эзар тонн шура, 3,3 млн. фуъ, 1845 тонн тха.

ЧІоагІъеш я колхозийн совхозийн экономика. Совхк колхозий доходаш 38,2 миллион сома дІена пайда болаш хилар. Массе а системерча совхозий пайда 1,1 миллион сома хилар.

Эненнай юртбоахама производстве рентабельность. Совхозий болхлой аллиндаь шера 41 процент лаьхденнад, колхозхой — 23 процент.

Юртбоахама производство дикагІа дегІаьд Наурски, Шелковской, Сунженски, Ножай-Юрта районий колхозашкен совхозашкен.

Юбилейни ленински шера сийна пхе шера плана задание хана хьалха кхоачашъяра дерригача халкъо лелаеча социалистически ехья юкъе а яха, областной партийни организаце тоьал боккха болх баьб колхозий совхозий производства дерриге довкъош айдара.

ХІана долле хІана керттерча — 1970 шу толаме чакхдаккхара, тІадераздаьд.

Юрта боахама болхлоша, партен правительствай йоахкошна гІуллакхана жоп а луш, тІагІертта кьовсам ловттабу латта леладетген хьайбаш леладелген дІахо айдара. Дег гІоздоккхаш да, укх шера дерригача довкъошка производство гІа-тІа дукхагІа айлуш хьайбоагІаш хилар. Масела, из

(Чакхдоалар 2-ча оагІо тІа).

Хьалха малагІа латт?

ЛОАЛЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАИ ПРОМЫШЛЕННОСТО 1970 ШЕРА 9 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташа лоархІаш)

	Нохч-ГІалгІай АССР	Кабардино-Балкарий АССР	Черноталенский Осетий АССР	Дагестанский АССР
Реализаци яьча продукте боарама план кхоачашъяр	102,3	101,1	103,0	104,3
Реализаци яьча продукте боарам 1969 ш. 9 беттана нийсбича лакхбалар	107,3	106,9	111,0	111,3
Къахьегама оасарле 1969 ш. 9 беттана нийсбича лакхъялар	107,7	104,5	108,0	110,5
Ерриге предприятеш (бахача наха бытовой гІуллакхаш дара министерства предприятеш йоацаш)	160	142	125	181
Царех: 1970 шера 9 бетта план продукцена реализаци яра боарама кхоачашъяьнаш	24	39	14	26

ДЕКХАРЕЛ ДИККА ДУКХАГІА

«Грозэнерго» энергетикаша ийс бетта план хана хьалха кхоачаш а ьь декхарел совгІа 4,5 миллион киловатт-сахьат электроэнергия 9 эзар гарга тІакалора йоазалг ьыккай. Из толам баккха «Грозэнерго» энергетикаш вІаштІехьадаьннад цар теплоэнергетически оборудовани режим нийса лелаярах. Яхье хьалха латт турбинни котельни цехий коллективаш.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

«Красный молот» завода исхашта юкъе хьалха латтарех е вовхІІагІча цеха коллектив. Ийс бетта планал совгІа цо арахийна тайп-тайпара оатхалаш 8500 гарга я. Арахецача продукцега хІабоди нах планех лаьрхІачул 3,8 процент лохбаьб, из бахьан долаш паччахьалкхена кхоаьа эзараш сомаш. Къахьегама оасарле лакхьяра задание 8,8 процент тІеххоачашъяьй цеха болхлоша. Уж толамаш цар хетаду КПСС XXIV съезда. Къаьстта дика къахьег цига фрезеровщикаша Дубинин Виктора, Ахаев Саланбека, кхычар. ХІара сменах цаІ ах е ши норма кхоачашъю цар.

СУРТА ТІА: фрезеровщик В. Кубинин болх беш ва.

М. Плиева сурт.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТАГАРА, СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМАГАРА, СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТАГАРА

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Советто чІоагІІа хала а хетаж хоам бу, халача лазарах цамогаш хиннв дукха ха ца йоаллаш 1970 шера 7 октябре ший 69-ча шера Алексей Александрович Мюрисеп — КПСС Центральни ревизийни комиссе член, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель заместитель, Эстонски ССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель кхалхарах.

КПСС Центральни Комитет.
СССР Лакхехьарча Совета Президиум.
СССР Министрий Совет.

СССР КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВА ЗАЯВЛЕНИ

ГаргарчІа Малхбоалера хьал Советски Союзо лаьца позици бахьан долаш ирдений. Суэцки каналера тІом соцабарна дувзадення «шийна тІаьйиа декхараш доха-ду» Советски Союзо яхаш тайп-тайпара харцдараш аралоах укх тІеххьарча хана США официальни наха.

Официальни гІовзараша духхьал хьал а хьееш американски кепайоалоно Советски Союза духхьал эал - зитт дувцара кампани лелаю. Шеко йоацаш да цу кампане де лерхІар Советски Союза политика харц юкъем цуйца цхьан ГаргарчІа Малхбоалера хьал ирдалар, тІом соцабарах баь барт бохабар, ООН лаьрххІа волча никалла Ярринга комиссена гІаьтта халонаш бахьан бехктохкиме дола израильски доал ду гІоззараш хьалдаьен гІертадара хилар. Дунен общественни уйла тувлие. ГаргарчІа Малхбоале этта хьал бахьан Советски Союзи ІарбІий мехкашн бехке де гІерт. Бакъда уж де гІерташ лара йолаш а дац, фактешта овлашара духхьал а да.

Фу йоах фактеша?

Ярринга комиссе торонех пайда эзара хаддаиза тІехьа а латташ Советски Союзо ший оагІонгахьара гІодаьз Яррингага гІолла оагІонашта юкъера контактиш оттара переговораш яра юхь дІайолле практически тІа баккхара. СССР правительства США правительствага аьлар. Ярринга торонаш дека а лерхІаш, советски оагІув гІехьа тІайоагІача хана а кийча ба эгара гаргагІча хана переговораш йолалургйолаш шийгара доагІа дакъа лаца.

Советски правительства иштта дика лаьрхІар ОАР-ен Иорданев правительстваш тІом соцабара кийча хилар, нагахь санна иштта доля дехлар Израила шийна а гІазне.

Из дош, США правительствапа дика хоаш да Суэцки канале тІом соцабара цхьаьккха а тайна хьалаш кийчдеча Советски Союзо дакъа лаьца ца хилар. Уж хьалаш оттадир американски оагІоно. Советски Союз юкъхьанца ден гІехьа хиндай тІом соцабара, из гІулакх лоархІаме а хеташ, ший юкъарчалга гІолла оагІонаш дагадовла хезаш йолча Ярринга комиссе толамна чакхьаккхара шийгара де баш мел яр а дар.

«Шеко йоацаш да американски правительствана йовзаш йолча цу еррига фактешта духхьала а йолаш. Советски Союза позицеха во лаз ала, цхьа баь барт бохабара из бехке а лерхІа эьа-зитта кампани США-с хьалхьойаь. Къаьстта аьлча, арадаьккхар Советски персонала гІулакх деш йола ракетни установкаш оттаяьй Суэцки канала зоне, аьнна. Уж а хьалхие дагалаьца харцдар да.

ТІом соцабара хьалаш ОАР-а оагІонгахьара дохадеш моттиг хиннай яхаш американски официальни наха зІайпараш а иштта харцдир укх шера 4 сентябре ОАР кхыча мехкашцарча гІулакхий министра М. Риада США Каире волча викалга официальни яьча заявлене тІен, хІаьта иштта укх шера 5-ча октябре М. Риада телевидене гІолла дахьа къамаьла тІен. Цу заявленех гуш да долаш хоала хьал хІанз США дагалуваьраштара доагІилга.

Уж дагалийна хІамаш арадаьхадар оагІонашна Ярринга хІайлаьь контакташ Тель-Авивага йоханатаре эша кхы цхьаьккха а дагалаьца бахьан оттадора. Дукхьал Израиль я тІом соцабара хьалаш телкадер. Израильски самолеташ хІама из эшаш хІара дена ОАР сагала яхий хул. Израильски эскараша Суэцки канала малхбоалехьа 50 километр йолча зоне хаддаиза хьаю тІема сооружени, коммуникацеш ехк, кхьдола балхаш ду инженерни техникахи автотранспортаха пай да а пайбеш.

Цу деррига еша, йоах Ярринга, ший декхар кхоачашде йиш ца хилара бехке Израиле из хьал лоацаш йола США-и я. Из деш лоалахарча ІарбІий паччахьалкхений лаьтташ дІалийцача а дунен халкъашта юкъера бокъонаш телхача а агрессораша эхь да хеттаж хьех агрессе Іалап тІаэттача ІарбІий оагІона.

Теркал ца дича далац США-с шоаш а ГаргарчІа Малхбоалера хьал водара тІадерзадаь леладу гІулакхаш. Цунах дувц масала, Средиземни фоала тІа кхы тІа а американски кемаш дахаро. Бча американски флота «ния хьахьо-ккаро» дов даккхара цуд йола оамал белгалъяьккхар США президента ше из низ хьахьоккхача дакъа лаьца хилара.

Къаьстта цу хана йиа американски правительства Тель-Авива-на дукха переговораш. «Фантом» яхача самолетий керда парти Израила де дьина решени. США-с тІема техникен тІема гІирси эша дьина кхы а кредит делар.

Укхаза хьоаде доагІаш да ОАР-а территоре тІа разведывательни полеташ е «бокъо» шийна яккха США гІерташ хилар я. Советски оагІоно США правительствага официально хІахайтадар американски оагІонгара деча цу тайпарча гІулакхаша цу районера хьал кхы а чоалхане доаккхаш а ВІашагІкхийттача Іарбий Республика суверенитет гІожагІча тайпара телхеш а хилар.

Дунен халкъашта юкъерча отношенешка хала безача тешамах дукха дувц укх тІеххьарча хана американски паччахьалкхен деятельашта. ГаргарчІа Малхбоален районе шоаш леладеча гІулакхаша, эхь ца хетаж фактеш телхаеш навькъаша общественни уйла Іехаяш ГаргарчІа Малхбоален гІулакхий хьакъехьа ВІашагІкхийттача Штаташа лелаеча политиках бола тешам чІоагІлургболаш санна хетій-хьогІ парна?

Яррингага гІолла оагІонашта переговораш яра ОАР-ен Иорданен шоаш кийча йолча а боккъал дар аьлча тІом соцабаь болча а хьалашка фактически Израилев из хьалловцача низашен лаьцача позицех тийша да ГаргарчІа Малхбоалера дош политически кьоастадара хьаштшта цу дикача торонех пайда эцига. США-с кьоастаде деза ГаргарчІа Малхбоале шоай политика хьаща гІулакх деш хургьа: тІехьа тІайоагІача хана а хьалловцаргда цар Израила уйла ца еш леладу гІулакхаш е уж бокъонца 1967 шера 22 ноябре Кхерамзлен Совета решенеш кхоачашъяра новкъа, цу районе нийсхон чІоагІен машар оттабара гІо дара новкъа догья?

Ший дерригача доакьоша Кхерамзлен Совета из резолюци кхоачашъяра дарда тІа ГаргарчІа Малхбоалера проблемаш политически кьоастаяра чІоагІІа тІехьа хиннай йолаш а я Советски Союз.

Советски правительства тІехьа тІайоагІача хана а мамогга новкъостал дергда цу гІулакха шин оагІонахьа вІашагІкхетарен Кхерамзлен Совета массазара членаш йолча йиъ паччахьалкхен консультацешка дерда тІа.

Кхоана-юртбоахама болхлой еррисоюзни ди

«КПСС ЦК Пленумо колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалисташ тIахьех юрта боахам дегIаккхувлара планаш кхоачаши тIехкхоачаши яр духьа кхы а шерагIа яхь йоаржаяра» *(КПСС ЦК июльски Пленума соцам тIара)*

КЕРДАЧА ТОЛАМАШКА

(Яистедоалар. Доладур 1-ча агIо тIе).

болча ялатий 21,1 центнер яьккхай хIора гектара тIара, хIаьта из 6—7 центнер дукхагIа хул соахк гулдаьчул. Деррига чудена ка бола ялаташ 50 эзар тонн дукхагIа хилар. Республика ханал хьалха 128 процент кхоачашйир пачхьалкхенга ка бола ялаташ дохкара план.

Бьцадаарий, шекара свеклай, тхьамкий, сома, комсий хьувкъам соадкарчул дукха а лакхагIа ба укх шера республика ахархой. 1 октябре кхачалца лаьрхIача совхк цу ханачул дукхагIа гулдаьд бьцадаарш — 32 процент, шекара свекла — 37 процент, тхьамка — 20 процент, сом — 2,3-эзар, комсаш — 1,5-эза.

Дикка аьттув баьннаб общественни хьайбай боахам дегIабоалабара даькъе а. Масе тайпара хьайбаш дийбад. ДукхагIа йоах шура, фуаш, тха. Цудухьа соахк цу ханачул дукхагIа кийчъяьй шура — 18 процент, фуаш — 29, тха — 7 процент.

Дикка болх чакхбаьккхаб хьайбай боахамерче халача балий процессашта комплексни механизаци яра.

УКХ юбилейни шера юрта боахам дегIабоалабарех социалистически декхараш кхочашдарех гIулакхв юкъе доккха дакъа лаьцад Наурски района кхашкарчен фермашкарчен къахьегамхоша. Парте районни комитето, ерригача партийни организаце боккха организаторски болх чакхбахар бахьан долаш дукхача колхозхошех совхозий болхлошех сийлеца кхоачашду юбилейни декхараш.

Района боахамаша планал совгIа дIаденнад 3224 тонн ялат е 1,5-Iза кхоачашъяьй план. Доахан эпара ийс бетта план 113 процент кхоачашъяьй, шура кийчъяра план 124, фуаш кийчдара — 130, тха кийчдара план —106 процент кхоачашъяьй.

Колхозийи совхозийи хьалха латтача коллективаша партийни организацей кулгалца шоашкара хьоккхам тел лас шера плана В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийца тIайнца социалистически декхараш кхоачашдара лоаттабеча къовсаме.

Ерригача республике йовзаш я ин. В. Я. Зелимханов, Р. М. Рустамов, Жуков, Х. Алакиев, Б. Итазов А. Албогачиев, А. Беков, Я. Арсамбиев, И. М. Махоткин, А. Сатуев, Э. Д. Мимбетов керте латтача бригадайи звеньяйи гIоръяьнна коллективаш; фермай заведующеш, бригадираш ин. И. Е. Чупалов, Д. С. Куматитов, Б. Яндатов керте латта хьайбай боахамера коллективаш, доаркаш ин. Г. Нагуманова, В. И. Балан, Л. Негиева, З. Каломатова, З. Шамидева, П. Долиева, М. Болигальская, скотникаш ин. Я. Я. Иянгов, М. Л. Аракелин, С. Евлоев, А. П. Дыбцев; хьакхарч лелараш ин. С. А. Алиев, В. Я. Мироненко, котгIара оалхазараш лелдераш ин. М. И. Курноскина, Н. М. Гурина, М. Лазарева; жа Iуй ин. Н. Эсмухамбетов, М. Бахмадов, О. Батаев, М. Сапарбиев.

Къахьегама хьоккхамаш лакхдьача ерригача коллективай йоккха котало дег тIера даькъала ювца а къахьегама керда толамаш дахар лоаш царна дика лоаца баккха а безам боагIа.

ГIулакхаш дика лел Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхозе, Гудермеса районерча «40 лет Октября» яхача колхозе, кхычахьа.

Цу боахамашка хIара шера ялатий, комсий, кхыча культурай лакха хьувкъам кхебу, лакхлу общественни хьайбай продуктивность.

Масала, «Красный пахарь» яхача колхозо укх шера чудахьарга 9000 тонн ялат декхарашка лаьрхIа хиннача 8400 тоннана меттел, хIаьта декхарегIа лаьрхIа хьувкъам 26,4 центнер болча метте из лакхбергба 26,6 центнерага кхоачаш.

Декхарашка лаьрхIача тайпара Даьхенга йохкаргья 2700 тонн ялата.

Ялат дохкара пхе шера план 150 процент, комсаш йохкара план 3,1-эза кхоачашъяьй. Ханал хьалха кхоачашъяьй пачхьалкхенга дулх, шура, тха, фуаш дохкара пхе шера планаш.

Ер шу кхоачадалалехьа планал совгIа йоккха лерхI цар 100 тонн шурий, 120 эзар фуъ, хIара кхоабача IаттагIара йоаккха шура 2950 килограммага дIакхоачае.

КПСС XXIV-ча съезда сийна доккхий декхараш тIайпнад колхозайи совхозийи дукхача коллективаша.

Ер иттех ди далалехьа ерригача звеньяй, бригадай, фермай, отделеней, совхозий, колхозий коллективашка баь баккха беза ер юртбоахама шу чакхдаккхара. 1971 шера 1-ча квартала бIарчача 1971 шерай рубежаш белгалъяра доккхагIа дола, цхьабакъда, реальни декхараш тIаццара беш бола болх.

Съезда сийна тIайна декхараш толаме кхоачашдара дукха низ, хьинар тIадахийта дезаргда.

ХIара къахьегамхочуна шерра болх дIаболабар, бежалъяча рубежашка кхоачалга тIагIертта чакхдаккхар — партийни, профсоюзни, комсомольски организацей керттера декхар.

ХIана эггара сиготагIа дола лемеш да республика юрта боахаме. Лоаццача хана чуйца даккха деза дуга, хьажкIаш, шекара свекла, тхьамка, комсаш, бьцадаараш, коартолаш, сом. Цу цхьан кацна лоархIаме да хьувкъам чуаьарал совгIа, хIара боахаме, хIара культурана пачхьалкхен планаш тIайнца социалистически декхараш кхоачашдар а.

ХЬАТIАДОАГIАЧА шера хьувкъам лакхбара лоаттабеча къовсама лоархIамегIарча этапех цаI — гурахь дув ялаташ дIадер. Дуккхача шерий опыто хьахьокх, гурахь дувча ялатий лакха хьувкъам кхебара хоадамболлаш дола хьал — сихен динен уж дIадувалга хилар.

Ялаташ дIаде деза ханаш тулаш латт, берриге низ оарцагIа баккханзен укх гаргтарча хана лаьтта кийчдаь даккханзен даргдац, хий дехкача лаьтташка тIоадал сонаеш хий дилла, цхьана минеральни удобренеш а тоссаш гурахьа дув ялаташ дIаде деза. Из керттердар да.

Тешшаме лакха хьувкъам кхебелга Iалашдеш йолча агротехнически мероприятешта юкъе лоархIаме дакъа кхоач, ховш ма дарра, [illegible].

Юртарча къахьегамхоша дас санна йоаххо е еза аьшь массе метте шийх ханнахьен лакхаче агротехнически боарамех яьха кхара.

Доккхий декхараш латт республика хьайбаш лелдерашта хьалхашка. Дукха хIамаш да дулх, шура, фуаш, тха лоаццача ханашка дукхагIа даккхара, боахама из дакъа чIоагIа рентабельни хилйтара де дезаш. Цу гIулакха хIара боахаме, хIара ферма дIа[illegible]та а [illegible] дола резерваш производствола оттае еза — цу гIулакха тIадерзадеь да хIинц Нохч-ГIалгIайчен республика деррига низаш.

Эггара хьалха дийна даргдоацаш да кхоачам хилал дика доакъараш кийчдара йоакхо елга. ЛоархIаме да, деррига доакъараш хIара боахаме цхьаккха килограмм тувла па йолийташ учете эцар, доахана Iадоаккхаргдолча моттигашка уж хьалххагIе а тIаолар. ХIара ферме хIанзае а деиз кийчъяь хила еза доахаяна дуаде доакъараш кийдергдолаш йола машинаши оборудовании. ХIанзачул тIехьагIа а де дезаш дукха дIамаш да [illegible] тIехь доахен чуоадаь кхаба кийчо яра, из дакъа эффективнегIа лелабар духьа деррига хьалаш Iалашдара.

Коммунистически парте юртара къахьегамхой тIахьех КПСС XXIII-ча съезден ЦК Пленумийи решенеш кхоачашъяр духьа къовсам лоаттабара, ерригача юртбоахама культурай хьувкъами хьайбай продуктивности лакхъелга вIашгIехьдаккхара, Iилмана кхаргIадьнараши хьалхалатта опыти практикана юкъекххьара, хIара колхози совхози рентабельни хулга вIашгIехьдаккхара.

Съезда дикагIа дола совгIат хурга 1970 шерара а 1971 шера хьалхарча квартала а планаши декхараши ханал хьалха кхоачашдарах.

Ф. ЮРЧЕНКО.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома юртбоахама отдела заведующи.

Орденаш лелаерий ферма

Доккхий толамаш доахан къобалгIа Урус-Мартана района «Гореч» совхоза йиълагIча отделене шурий-товарни ферма къахьегамхой. В. И. Ленина юбилея сийна шоаш тIайнца декхараш тIехкхоачадир «коммунистически къахьегама бригада» яха цIи лелаеча цу ферма коллективо. Темпаш лох ца йолийташ къахьегаш ба уж пятилетка тIехьарча бетташка а.

Мишта вIашгIехьдоал бар болча коллектива къахьегама толамаш дика хьаьоев цар гIулакхаша. Ер шу дIадолалуш шоай резерваша цIаьнха хьежа а хьежа а керда лакха социалистически декхараш тIайнцар хьайбаш лелдераша. Масала, ферма доархангара йоаккха шура 520 центнерага дIаккхачийта, хIара кхоабача IаттагIара 1640 килограмм шура яккха, механизаци а яь къахьегама масарле шозза лакхъе.

Уж декхараш кхоачашдара шерра социалистически яь боарамайно совхоза партийни организаце доашн лелдерашта юкъе, хIаьта хьинар айдеина къахьегар коллективо а. ХIара IаттагIара шура яккхара шера план ийс бетте кхоачашъяьй, хIаьта хIана хьаьтIанулга шера февраль баьча чотах болх беш я ферма коллективе. Шу долалуш 300 етт бар тха колхоза, царех 70 кхьча фермане дIабеннаб. ХIанз ферме кхоабача 230 IаттагIара 5333 центнер шура хьийхай оаса, планех кхо бIаь IаттагIара йиккха эзар 520 центнер йолча. Соахк хьиккхачунца нийсйина из хилар 898 центнер дукхагIа, хIаьта хIара IаттагIара йоаккхар хIинзале 2304 килограммага дIа кхаьчийтай.

Боккха лоархIам болаш гIулакх да тха ферма боккъонца механизаци яь хилар. Цу гIулакхо дика йоакхо яьй совхозе кулгалхоша. Хьалха кулгашца даш хинначе дуккхача балкех мукъабелар болхлой. Коровника йоахкаля хьайбоа доакъар дIадекха лини, хьаббена эшшача боарамах хий лоатталу автопоилкаша, цхьала, кхо дIаьарадоаккхаш транспортер лел. Дукха хе йоаца доарнай дошан детташ, хIанз из гIулакх автодоилкаша ду. Юкъе йоалаьнд технологе хьайбаш лелдерий къахьегамах хьаулар совдаьккхар, болх низкъале боацаш яьбе йиш хилийтар.

Тешшаме аль йиш я укх шера цу ферма хьайбаш лерттIа Iа доаккхаргда аьнна. ХIана аьлча уж летта помещенеш ремонт яь кийча я. Планах лаьрхIа йол 430 тонн йолча, Iалаш а яь ферма коа дIаоттаяьр 555 тонн я. КIоагашка елла силос 2629 тонн я. Ишта кхоачамболаш Iалашдаьд баьца зьоар а.

Але дезаш да ферма коллективах лаьца. ХIора доярка, скотник шийн болх безаш а шийн низ кхоце беш къахьегаш я ва. Ферме къахьегача 35 саг ах тхьаь цхьайтта коммунистически къахьегама ударник ва. Цар баьча балха бизза мах а беш баьчча юбилей вэьча хана «За трудовую доблесть» яха медалаш елар царех тхьаь нIеснена. Къьастта дикача къахьегама толамашца белгалбаьнна ба ферма доаркаш С. Бетелова, Б. Самбиева, Х. Джамандиева. Цар хIора кхоабача IаттагIара дийнахьи буси йоаккха шура шийтта килограммаш тIехйоал. ХIаьта шера юкъа кхоачеш а еш цхьан IаттагIара царех хIоране хIинзалца яьккхар 3000 килограммаш совгIа я.

Укх деношка къахьегама вахте а этта КПСС XXIV-ча съезда сийлаьца накъахкара тIатеIIа къахьегаш я ферма коллектива.

В. ЯНДАРОВ.

Урус-Мартана района «Гореч» совхоза № 4 йолча ферма заведующи.

Съездагара—съездага

ДОККХИЙ ХУВЦАМАШ

Тха колхоз вIашагIъеллача хана, пачхьалкхенгара дукхачен лоаццачен хинна йийца суда дIатакха а боахам пайда беш хилийта я кIезига низ тIабахийта безаниар тха боахама активна. Боахама шийзар совгIа гектар долча лаьттах 1914 гектар оахаш дар. Цу тIа дIаювш хинна керттера культура гурахь дув кIа, хьажкIаш, гидуаргаш яр. Дика хьувкъаш а экономически пайдане а культураш я уж.

Доккхий хувцамаш хилар тха колхозе 1966 шера КПСС XXIII съезд хинначул тIехьагIа. Юртбоахама производствоно нийса планировани яра деррига хьалаш белгалдир съездо. Лакхдир ялата культурай мах хаш, пачхьалкхенга планал совгIа дохкача дулхах, ялатах совгIа мах луга вIашагIехьдаьккхар.

Съезди даьча сонамаша дот гIоадаьккхача оаха тхоай резервах бизза пайда е ийш боахама дерригача доакъой производство дикка лакхъяр. Цудухьа 1966 шера деиз цIаболаш, лакхлуш йоагIа тха боахама экономика. Ишта, нагахь санна 1966 шера колхоза доход 612 эзар сом хиннадале 1968 шера—833,3 эзар сомага кхаьчар пайда. ХIаьта, В. И. Ленин ваь бIаь шу дизача укх юбилейни шера миллион сом совгIа доход яла план оттайир боахаме. Ия план хIанзале кхоачашъяьй.

Колхоза доходаш дукхагIа хилар, юртбоахама продукци яккхарга дIабода мах чухьеэхьбелараx тийша да. Цудухьа, тхоай резервех бизза пайда а эцаш, шерагара шерига лохду оаха юртбоахама продукцега дIадодар. Ишта 1966 шерана нийсдича укх шера цхьа центнер дулх даккхарга дIадодар 47 процент лохденад. Дикка лакхбеннаб дIаювча культурай хьувкъам а. Нагахь санна ялат 19,9 центнер, цу даькъе хьажкIаш 29 центнер, гидуаргаш 9,8 центнери, тхьамка — 8 центнери хиннадале, укх шера хIора гектара тIара гурахь дийнача ялатий 27 центнер, тхьамка — 18 центнер, гидуаргаш 14 центнер чуенай боахама кхаш лелдераша. Цу тайпара лакхбенаб кхы мел йолча культурай хьувкъам а.

Хий па дехкача лаьтта юртбоахама культураш кхейра агротехника дика йовзар, из маьрра производствана юкъейоалийр да цу толамий бахьан.

Цу тайпара доккхий хувцамаш хиннад хьайбаш лелдеча а. Укх тIехьарча шерашка пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоккхара план тIехкхоачам ца еш дисадац тха. ХIаьта укх шера йохкара план хIанзале 200 процент кхоачашъяьй боахама хьайбаш лелдераша. Из продукци йохкара пятилетка кхоачашъеь дукха ха я. Кхоачашъяьй пачхьалкхенга дулх дохкара пхе шера план а.

КПСС XXIII съезд хиннача хана дена дукха даьд оаха боахаме хьайбаш лелдерий болх аттача баккхара. Хьайбай помещенешкара кхо эрадахар хьайбашта доакъар дехкар, кхыдараш санна долча балхашта механизаци яьй. Хьалха пхе плх саго беш хинна болх хала а дал аш цхьан саго бу. Из да къахьегам Iалаш дарда тIа баккхар.

Дика вIашагIехьбаьккхаб боахаме болхлочун къахьегам, цун матерьальни, моральни безам совбаккхара гIулакх. Производства хьалха латтачарна шоай балха нормаш тIехкхоачашъераьта вочан премеш, мах бола совгIаташ грамоташ тел. Дика лакхденнад укх пятилетка колхозхой алапеш а. Цуш лакхденнад даьха матерьальни хьал а. Дукха колхозхой болхлой ба, шоай доалахь легковой машенаш, мотоциклаш йолаш. ХIаьта телевизор, радиоприемник, холодильник хIора цIагIа я. Цудухьа хьалха санна, кхыча моттигашка ахча даккха ахан хIанз колхозникаш.

Дукха керда производственни объекташ хьалъяьй боахаме укх пятилетке. Ишта, 200 бежана лаьрхIа, ерригa балха процессашта механизаци а яь керда кхий, механизаторашта общежити а столови а йолаш бола тракторни парк, шеръяьй пишекомбинат, хьалъяьй цхьа эзар тонн ялат лоаттадара керда склад, тхьамка лоакъаду помещенеш, кхыдараш.

Доазаргдоацаш хувцаденнад колхоза къахьегамхой бaла Курчалой яхача юрта сибат. ДукхагIа дола наькъаш асфальт билла да, тратуараш яь, водопровод йиллай, школа шеръяьй, берий беш, келеш хьалъяьй, дукха кхыдараш.

Дукха специалисташ кхийнаб колхозе укх пятилеткагIа. Бригадай бригадираш дукхагIа барам лаккхерен юккъерен специальни образовани йолаш ба. ХIаьта белгалдаккха доагIа, уж берригаш а колхоза чотах деша баьгIалга.

ТIайоагIаш я керда пятилетка. Цун хьалхарча шера кхы а лакхагIа къахьегама толамаш дахара хьинар-кхо ва деш болх беш ба хIанз колхозхой. Гурахь дув ялат лаьтта дика кийч а даь 600 гектара тIа дIадийнад. 300 гектар чара дисадаш зиба ахи дезаш хинна лаьтта. Дика кийчо яьй хьайбашта а. Планага хьежжа тоъал Iалашдаьд доакъар, толаяь ерригa хьайбай помещенеш.

Уж толамаш доахаш къьастта дика тIе а хьийгад, къахьегаш а бе механизатораш: Батишев Алхбек, Мегишев Рияван, Хасиев Вахудин, механизированни кхата лелдеча звено звеньевой Магомадов Селим. Хьайбаш лелдераш: доярка Айдамирова Мини, бежа Iуй Аппазов Темарсолта, Магишев Шита. Шоай къахьегама толамаш гIадоагIача шера хургйолча КПСС XXIV-ча съезда хетавцар. ХIаьта кхоане юрта боахама къахьегамхой цIей дездеш дика сакъерда бокъо яьккхай цар.

Т. ТАТАЕВ,

Шаьля района Ленина цIерагIча колхоза председатела декхараш кхоачашдер.

ГОРОДО-ЮРТА

Укх сурта тIара мелхарий городерче № 12 йолча профессионально-технически училищера ба. Бутт гаргга ба я уж Наурски района «Комсомольский» совхоза кхашкара комсаш чуэцаш бол. Деина балха нормаш цкъаи ахаьаьй тIехкхоачашъеш къаьхет совхоза новкъостала баьхкача дешархоша. Цудухьа царех дукхагIчарна шийна яхача премий енай боахама дирекцио.

СУРТА ТIА: училищера дешархой (аьрдехьара аьттехьа) В. Григорьева, Л. Быгляи, Л. Минзинова- комсаш чуэцача!

Д. Васильева сурт.

ХАЛОНЕХ БОХАНЗАР

УКХ шера бIаьсти дар из. Хьажъюкъе а селIонаш тIа а хIай догамаш долча Iаьрцача къонача доахана хьалйизар Наьсарерча «Октября 40 шу» яхача совхоза Долакх-Юртарча отделене ферма балаш. БIаьха иикъ бар сиргIалгаша бьр — Моссера йоалаьар уж поездаца.

Из дувцаш бегIар ферма болхлой селоIача цIагIа. Дицденнадац сона цу сиргIалгашта бIара а хьежа цхьан скотнико аьнначи: «Вайна могаргдац уж чуоттаеь кхаба, е хоерг а дац. Шорттига воай доаьан а детташ даьгIададера гIойленагIа дар вайна». Цу дешаша совхоза кулаш йоагIача эргалоаша айль уйлаш цIаьнта хувцаьлийтар: «Ишта гаькара доаладаь, моттиг хийца хьайбаш укх саьата цамогаш хила, гIоадаладолалургда, — тIаккха уж юкатоадала доладалалехьа аьха дIадаргда. ТIаккха цона хьекхоаведду сом кургда кIезига», — яхаш шоашта хет-хетар дувца болабелар скотникаш.

Цкъа цхьаннена бIара хьоккаш, тIаккха шоллагIчунга эркаш хIаоане дагардар ха, царна юкъера денал дараш, шоай болх безараш, халонех къехкаогIбоацераш корнаш санна йист ца хулаш вагIа юкъерча дегIара 50-шерага кхача воал аьнна хеталургдола саг. Из вар чуоттадаь хьайбаш кхаба дезача бригадена кулгалде хьожа ваь Кодзоев Iабас. Дукхача шерашка хьайбай боахамешка къахьегаш хьавоагIа а Iабас ше а вар болх лерттIа дIаIоргбий хьоI, яхаш шек вуалаш. ХIаьта е уйла, тьинар, говзал тIаккхийте къаьнийгача моллагIа халонаш эшее йиш йолга хов цунна.

— Iа фу ях, ферма тоалуш латтандаь дIаваха уйла йолаш ва мотт сона хьоI — аьлар цо уйлана вахано вагIача дIаэнигача сагага.

Шортта корта хьал а айбе:

— Ераш халача балхал аде Iома дац, Iабас, — аьлар доккхий шоннаш йоакха, нийттIа кулгаш дIа а хьекха.—Со цхьаннохьа вака уйла йолаш вац. Сай ферме доаккхаш дола из оаш дувца йоаза сом дикагIа хет сона, юртах, бозарех, безарех а вуалаш беккашка уяш доаккхача дIаьхачул.

Из хьхар вар Долакх-Юртара къаьна механизатор Газиков Микаил. Говза кулг долаш, дIагIоаьжача векъа кете а дегIаца низ болаш саг ва Микаил. ХIаьта дукха хала бар аьнна ца хьекхаш цхьатарра ерриге уйла тIаккхийте болх хьабеш а ва. Из ишта волга-м цун пачхьалкхено массехк шу хьалха деннача дезача «Орден Трудового Красного знамени» яхача совгIато а хьаьъанки.

— Механизаци яц вай, яьт оаш, — аьлар цо. Саг безке вац. Безой саьнашка дIа-хьа а кхийса даде моторш, IойIлалча кулгаше къайла а яьккха уйла транспортер, кхыйола механизмаш бIаргагац вайна. — Цудухьа бе доакхаде деза шодаш, бахьаш...

Ферма йол, силос, комбикорм кхийола эша хIама хьатIехкачабаьнна бригадера хьаьайтача Микаилах шин шегIа наладчик хилар (трактор дIалахийтанзар цо, эшшача хана дIагIа е кийе дIа-хьа вала мара ца везаш шийна юкъе лоаттайора). Ши кхо ди даьлаьча уж ерригa муки юкъаш яьде механизмаш вIашагI а тоха гон етта, фенташ хьуэзве волавелар из. Дукха ха алапезхьа бола бе йолеелар базаш цIенъю транспортер. Шийна «Беларусь» тIехьара механически тележка найар тIа хьа а уттаеш 9 говро, 4 сага мара ца бубенна болх бир Микаила шин дийнахь. Дика цIенъоь, дезинфекци яьча базаш чу хьачулаьццар ера лаьтте 700 сиргIалгар.

Цун тIехьагIа кIезига ва йолъелча карташ а яь йоа яьхар уж. Атта дацар цу доккхача Iула Iунад де, уж кхаба. ДIаьхача ахкана шийн трактора тележка тIехьа а йийза царна эшар хьатIададаьнаш кийлер Микаил. Цкъаза кхы ферме де хIама ца хилча ше хьаннга а тьекке мощеча доакъарш тележка йоттар цо.

Чуоттадаь доазан кхаба шоай ферма йоаденначе хьалкхарче шера котало яккха, из пайдане керда гIулакх доаггIача тайпара хьадлацар чу дар Iабасе кулгалдеча бригада шийна хьалхашка оттадаь декхар. Дукха хьалийгар, дукха новкъе кхетама болх бир цо из шоаш лерхIар кхоачашде гIерташ.

Дукха ха йоаццаш цIаьнха а зийр со цу ферма. БIалла йовзарг йоацаш а цу хана дегIа дIаьмига, оазенна шийна сиргIалгаш. Пепда кхолоа, тенна, унашIена я. Цар мара тIеравьяннец церна йIаьхена аьнна. Из а тIера эргаьцар, йовзрах урс хьаиза дийза мара.

ХIанз пачхьалкхенна дIалоле йолаьяй уж. Заготконторера бараш цецбуви. ХIара гераз тIа мел йоала сиргIа лаьттера а юкъера дорстам долеш, шоай кхана дилличa доагIечул дукхи тIее дозан долаш я. Цар цу ферма доаккхачa хIара дийнахьи буси 780 грамм дозан IотIеккийттай цхьа цIенанна, план 500 грамм йолча. Из бахьан долаш кIинзале ханал совгIа 551 центнер дулх дIаденнад цар Даьхенга. ХIара дIалуча центнерех 75 сом цIена пайда хьаьул совхоза.

Дика, хьинара къахьегарца белгалбаьннаб укх ферме (ерригаш а 16 саг ба уж) Гаписханов Дауд, Долгиев Рашид, Долгиев Маьхьма, Тамурзиев Iумар кхыбараш.

ХIаьта Микаила лаьца дегьа хоуш ма дий. ХIана эггара сиготагIа йоле за и цун. Iаьнга кийчъе еза ерригa механизмаш, шийн трактор. Цхьабараша хьайбаш пачхьалкхена дIателлаше а цо шийн гIулакх ду. Сурта тIа из шаьгна су транспортера мотор тоабеш воаллаш.

М. КАРАЕВ.

ГОВЗАНЧ

АВГУСТ. БIайха хьежар малха. Из вIовхал вIалла новкъа яцар механизатора Гординенко Николайна. Цунна дагадьеэр кхьдар дар. «ХIана хургдий-хьоI аьа Юртхоша дувлаьа мишта гIоргва — Iе со, нагахь котало ца йоаккхе?» Цхьабакъда, керттерча судьяс республика чархой конкурса дакъалоацараша аха деза кха дIа а хьекха, из аха долале, хьина кхаьнда елча, Николай массаза санна сотийша шийн балхах велар. ХIаране аха езар 0,30 гектар. Из Iалаьмате бехктокхаме гIулакх дар, хIана аьлча ха, оалама дихал кIоаргал, кхы а дукха хIамаш дар конкурса бокъонех белгалдоакхаш.

Сиха дьха Iойийлар цо шийн участок. Кхай йиттера пхахьежача аьза хилар механизатор шийн балха. Боаьф мугIарат нийсей хозен дар. Комисс членаша дагабехаш дукха ха яьккхар. ХIана аьлча конкурсе дакъа лоацаш волча 25 механизаторах дукхагIа говзал яр белгале атта дацар. Уж берригаш а йоккха опыт йолаш бар.

Котало яьккха цIавахар Николай. Цунна тIехьа Нестеровке кхаьчар конкурса йоккхагIа йола приз — «Орск-3» яха холодильник я. ЧIоагIа дог гIоздаьккхар Николая яьккхача котало цун ненопарче къахьегамхой, дака Iеэлаоров Нохч-ГIалгIайчен алкагIвола эхархо яха цIи яккха атта доацилга.

Из дар Сунжевски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза механизатора къахьегама цхьа ди. Из сана бехктокхаме денош, беттош, шераш дукха хиннад звеньевой Фахара новкъа.

Дийтта шу мара дизадацар Николае из хIанз а тIехьа болх беча кхаш лелдерий бригаде из къахьегга вогIалуш. Цу бригаде болх беш хинна дув да велар. Шийн даь цикъ хьалавар кхувш воагIача дIамигIа саго Атта дац колхозе механизаторий каграш вIашагIтоха хIанз а, хIаьта цу хана да мел халадар дувца а мича деза Николаех дукха ха яладехьа тешам бола механизатор хилар. ХIанз из лаьача лаьттана, даьча кхиьча балхаша бIарахьежача вах цецбувл шун говзалах.

ХIана аьлча дукхабараша кан царна 27 шу даьннача механизаторо 13 шу балха дIаденнадга. Лаьтта говзал цхьан дийзаь, бетта шера а Iомалаш. Техникех кхета, из дикка Iомае дукха хан хьишери деза. Из дика кхетад Николая. Гурахь дувча ялатий хIара гектара тIара 40 центнери хьажкIий 60 центнери яккха езаш декхар эттад ялаташ кхедераш хьалхашка. Аьхка техника дика йовзарах кхоачашдулаогдаь механизаторашта из декхар. Техникех дика кхетарал совгIа агротехника а йовзаш хила беза кхаш леладераш. Цудухьа кест-кеста дагабуаа Николай агрономашца. Цун совгIа юртбоахама техникуче зеша а заьртIал цо.

Дуккхача шерашка Iомаьча говзало, специалистийн затавурараш, дешача литература хьахьекхар Николайта шийн бригаде а ерригача колхозе а кхашка хиш дехкара балхаш нийса ца лелабеча, хих бахза пазза ша бета ка хьатIаккхаьчалга. Коммуниста Гординенко Николая кест-кеста дувр цхьаболча механизатораша агротехника бокъонаш телхаеш. Цунна из да хатадар. Уж тIалатеш балха хулийтачарна ше къовсам лоаттабарел совгIа, цу гIулакха кулгалхоша цахаддаш тезкам гIаухийтала дIадехаш дукхаза къамаьлаш дир цо собранешка. Кхашке хий-м хьалхагIа а декхар. Мишта декхар из? Шерала хий дуллар — шигга чакхдоалар гIулакх. Цох пайда хилавар. Оасар сиха тIадоалар, хIаьта хий дилача ааьттан гIера гIоа боаьебелай дIаоттар. Цо баьюогIай эалашта де дора.

ХIанз кхашка хий дехкара гIулакх эргадаьннад. Бригаде а ерригача колхозе а дукхагIа долча даькъе механизировани хьесве кхоачашду уж балхаш. Гурахь ялаташ дIадувча хиш деннача кхашка массанахьа а чудолийташ хиш дехк бригада къахьегамхоша. Цу гIулакхо колхоза кхашка кхебу хьувкъам дикка лакхбу.

Ишта шоай юкъерча боахаме боакхе еш даим шай говзал лакхъеш, кхычарна гIо деш хьавоагIа Николай. Цунна гуш, шерагара шерага экономика чIоагIъеш, хьоккхамаш лакхдеш хьабоагIа колхоза къахьегамхой а. Царех хьалха латтачар мугIарашка гIа боахаш ва Гординенко Николай а. Дукха керлдараш кхухь Николая шоай балха юкъе. ХьажкIий мугIараш юкъе культиваци еча хана мугIарашта юкъера оасар теда а тедаш дIаухар культиватор хьалхарча шерашка, хIаьта мугIарашкара оасар дусар. Цун уйла а яь Николая культиватора хIара пелах техьеи-техьеи бола боахаргбелаш эшалчаккаш еххар. Из гетара дика хилар. Йоккъашкера оасар дIадаккхарал совгIа мугIарашка хьатIадала доладеннача хьара а таьгта тIахьокх цо. Из бехьан долаш хьатIадала доладенна оасар е хIалакхул, е хьатIадала тIехьадус.

Укх шера а къьастта дика лел Николай керте латтача звено гIулакхаш. ДIадийнача кхай хIара гектара тIара 28,5 центнер кIаи 36,7 центнер мукхи чуийцаб цар. Цун звено юккъьенна баьккха толам ба из.

Юбилейни шера хIара гектара тIа 50 центнер хьажкIаш кхее дош деннадар цар. Специалисташта хетачба из декхар тIехкхоачашде йиш хургйолаш дика хьувкъаьй ялатийна йийна хьажкIаш.

ХIанз мачогга сихагIа кхашкара балхаш чакхдахара къахьегаш я Николая звено.

Дукха совгIаташ тийнад вел. Гординенкона из болх бе волавеннача хана денз. Ишта цунга я ВЛКСМ ЦК-ас енна «Дошо каьпха значок», соахк къонача ахархой конкурсе хьалхале яккхарах енна транзисторни приемник, социалистически яхье хьалхале яккхарах тийна дукха грамоташ. ХIаьта укх шера В. И. Ленина бIаь шу дизара юбилей евзеш шийна иньха тIа елла медаль цо къьастта хьамсара лелаю.

Т. ХАШАГУЛЬГОВ.

ОКТЯБРА—КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Пхи шера план ханал дукха хьалха кхочушъярак КПСС XXIV съезда сийлецна накъбахаран шера социалистически яхь бовзийна республика промышленноста къахьегамхоша продукцена реализаци яра сентябрь бетта план тIеххкхочаш а еш, планал совгIа реализаци яь продукци 800 эзар сома мехха я. Дукхахча коллективаша дика къахьегама толамаш дахар бахьан долаш кхоалгIа кварталехь иштта укх шера хьалхарча ийс беттехь хьуккамаш дикка тоденпад еррига промышленни коллективаш.

Продукцена реализаци яра боарам укх шера хьалхарча ийс бетта 7,3 процент лакхбеннаб соахк цу юкъа хинначул, хIаьта къахьегама овсарле 6,7 процент лакхъенний.

Ер шу доладелча дейз планал совгIа реализаци яь продукци 22 миллион сома мехха я, из хул шера тIолйца хиннача социалистически декхарех лаьрхIачул 6 миллион сом дукхагIа. Планал совгIа миллионаш сома мехха продукцена реализаци еча дийза декъа лаьцад «Грознефть», «Грознефтехимзаводш», «Грозкино» объединеней, «Красный молот», «Электроприбор» заводий, швейно-производствени объединене, «Грозэнерго» районни управлене, кхыча предприятей коллективаша.

Белгалдаккха дезаш да дукхачу предприятей коллективаша арахеца продукци къахьегама овсарле лакхъяра четах дегIайолаьь хилар, къахьегама овсарле лакхъярах экономически эффективность лакхъяла ийс бетта план 104,5 процент кхочашъяьй, хIаьта цхьаьа болхлочо юкъера лаьрхIача къахьегама овсарле 7,7 процент лакхъенний соахк цу юкъа хинначул. Еррига республика хьайнача дукхагIйолча предприятешка алапел сихагIа дегIанхай къахьегама овсарле. Укх шера хьалхарча ийс бетта къахьегама овсарле дикка лакхъяй «Грознефть» объединене коллектив (18 процент), Грозненски химически комбината болхлоша (15 процент), «Пищемаш» завода коллектив (25 процент), Медико-инструментальни завода коллектив (29 процент), кхыча предприятей коллективаша.

Цхьабакъда, республика промышленноста ийс бетта баьча болха итогаш кхы а дикагIа хила йиш яц, хатахь сиина массайолча предприятей коллективаша пачIахьалкхен план кхочашъяьь яларе. Сентябрь бетта 25 предприяте коллектив продукцена реализаци яра план кхочаш ца яр бахьан долаш тIадиса пачIахьалкхен декхар 4,5 миллион сома мехха продукция я. Къаьстта дукха декхар тIадисар цу бетта дулх доккхача комбината (1,5 миллион сом), мехкха продуктий управленена (947 эзар сом), Самашкински консервни завода (326 эзар сом), Грозненски консервни завода (466 эзар сом), пий доккхачи завода (122 эзар сом).

Сентябрь бетта пхьайолча предприятей коллективаша ялла болх барах, тIадиса декхар тIера дIадаккхара шовй езаш тоонаш оарцагIьакха цаь къе цу хьегарах хIана а тIехьа дукха предприятеш я тIехьаюсаш. Ийс бетта аьча итогех 24 предприяте хилкъа боахама дIа ца душ биса цхьи 7,2 миллион сома мехха я, цу даьккъе халкъа боахаме дIа ца душ йисай 3479 тонн мехкдаьтта аппаратура, 27 эзар кубически метр яьшкбетона изделеш конструкцеш, 463 тонн кондитерски изделеш, 33 эзар кубически метр херх хьекха хьун материалаш, кхыйола продукция.

ДIададача шера хьалхарча ийс беттаца ийсдача 26 предприяте лохьяьй къахьегама овсарле укх шера цу юкъа, дукхочу предприятешка къахьегама овсарлел сихагIа дегIанхад алапи. Укх кIала кепатехача списка тIа хьежача гуш да кхачани моттигерчен промышленноста, хьука боахама, гIишлон материалий цхьайолча предприяте коллективаш производствени хьоккамаш къаьстта жала хилар. Цу министерстви управленей, объединеней кулгалхой сихха еррига шоай тоонаш оарцагIьакха декхарийна ба шоашта подведомствени йола предприятеш хьалха латтарий мугIараш юкъе кхийтара.

ХIанз чаьлагIа квартал долаш лаьй — КПСС XXIV съезда сийлецна накъладахара эггара доархIамегIа йола ха я еа. Къаьстта хьинар айдаь къахьега деза промышленноста болхлоша октябрь бетта. Укх бетта предприятей коллективаша дика къахьегама толамаш даьарга хьежжа республика промышленноста болхлоша дика къахьегама совгIат кийчдергда Сийлахь-Боккхача Октябрьски революце 53 шу дизара дезача шIейна. Октябрь бутт доархIамегIа бола бутт ба пхе шера план ханал хьалха 1970 шера 7 ноябре кхоачашъяра.

1970 ШЕРА ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ИЙС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	Партторганизаце секретарь	План кхочушдар проценташца
№ 2 долчу автоспецоборудовани завод	А. В. Моребис	В. И. Поздков	98,0
Литейно-механически завод	В. Г. Васильев директора декхараш кхочушдер	А. Е. Новикова	93,0
Металлотара завод	В. П. Ткачев	А. М. Селицкин	99,0
Электроремучасток	В. В. Лидов	И. П. Зверев	98,0
«Металлист» завод	И. И. Теплинский	А. Г. Провкин	99,0
Назрановский райпромкомбинат	М. А. Торшхоев кертера инженер	М. Б. Угурчиев	82,0
Ножай-Юртовски райпромкомбинат	А. А. Магометхаджиев	—	93,0
Назрановски трикотажни фабрика	А. Г.-С. Дзортов	К. А. Угаров	81,0
Шекар доккху завод	Н. Г. Горянов	Л. Е. Рябинцева	91,0
Макаронни фабрика	И. В. Глоба	Л. В. Драйко	96,0
Пий доккху завод	Г. Ф. Желебдов	Н. И. Мягорецкий	96,0
«Ачалуки» яда минеральни хиш арахеца завод	К. Х. Лейчоев	Ю. Ж. Чапанов	79,0
Грозненски консервни завод	М. П. Ксенитовский	Н. П. Яссенева	87,0
Самашкински консервни завод	А. В. Бакриев	Н. А. Астпетдинова	79,0
Сунженски консервни завод	О. Р. Исламов	Е. Ф. Олейник	99,5
Мясокомбинат	В. Г. Рогов	А. С. Макарьев	93,0
Грозненски борнолкомбинат	Ю. А. Ахвердян	Н. С. Пестовиин	91,0
Аргунски гIишлош материалийн гIишлон-индустрии комбинат	З. М. Хакимов	Л. В. Голуб	39,0
«Чечингушводстрой» управлени ремонтно-механически мастерскеш	В. М. Лысенко	—	98
Назрановски мельзавод	Б. Б. Ужахов	Мальсагов	85,0
Малгобекски кирпичаш ю завод	А. М. Алероев	З. К. Эржепова	83,0
Гудермесски кирпичаш ю завод	Ш. Т. Юсупов	М. А. Нечитайлов	89,0
Ермоловски леспромхоз	А. Я. Марагев	Л. С. Дашаев	87,0
Сунженски леспромхоз	М. Ф. Воеводин	В. Ф. Ямолов	93,0

Доккхача Ставропольски канала шолагIа аргIа хьалъерий коллектив КПСС XXIV-ча съезда сийна къахьегама вахте эттай. Деигара до массаза доал лаккху хий дехка-ухийта боккха система хьалкхчара балха темпаш. Кубань кхочу дезача, 485 километр чакхйолача дIакхачийтара итт миллион кубометр лаьтта меттахьа даккха деза, еррига а лаьрхIача 9,5 километр йIаьха кхо тоннель яккха, плотинаш оттае, водохранилищашта котлованаш яха еза гIишлошъерий. Канала трасса тIа хьалъергья пхиь гидроэлектростанци.

Канала хьалкарча аргIанна эксплуатаци яра опыто хьахьекхар юртбоахама культурай хьукъам хий декхача лаьттанка шоаш лахбенна хилар. Йоккъал уттача хоерча хий ма декхача лаьтташка хIара гектара тIара 15—17 центнер кIа гуллаь ахархоша, хIаьта тIаздоалаль хий декха доладача дена — 30—40 центнер.

ГIишлошъерий кертера низаш трасса эгара човлхане тIарча участие тIеззад укх деношка. Крымгиреевски юрта гаьна доацаш лаккха лаьтта хьалдотташ ба «Ставропольстрой» механизатораш. Москвера метро ераш эггара боккхагIа йола ялк километр йIаьха тоннель яккха болабеннаб.

СУРТА ТIА: канал доккхача участкех цхьаннахьа.

К. Тарусова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛЕРХIАР кхоачашдергда

КПСС XXIV съезда баха шоагIара накъабалара яхье баьина къахьегача Грозненски вагонни депо болхлоша керда толамаш доах. Лакха социалистически декхараш тIайцад цар къахьегама овсарлен арахецача продуктие дикали лакхъяра, технически прогресс сихъяра даькъе.

Хевш ма хий цхьакха а хIана шиэ-шегIа хьа ца хуликта. Болгалъяьха мероприятеш хьалхашка латта декхараш толамаш кхоачашдара депо къахьегамхоша кIеннга кхетама болх бац партийни профсоюзни организацеша. ЧIоагIа доархIаш да болхлой коммунистически кхетам болаш хилар. ХIана аьлча коллектив къахьеганен производствени дисциплина лакхагIа хул тIаккха.

Депо яржача социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIа вагонаш юлача станце вагонаш тоаеен, автоконтрольни технически тIахьожанен пунктай коллективаш. Цар цахадаш лакхъю производствени темпаш, дукхагIа продукци арахец. Масала, вагонаш юлача станце мехкдаьтта продукташ чуйотта цистернаш кийчъеча цеха коллектив укх пятилеткаш производствени площадь шер ца еш арахеца продукци шоаза дукхагIа хиний. Из толам баккха аьттув баьлар керда техника юкъейоалларах, технологически процессашта механизаци автоматизаци ярах. Хьинар долча, цхьа дезаш санна барттайна къахьегача цистернаш юхарашта 18 сентябре кхоачашъяьй 9 бетта производствени задани. Планал совгIа 1500 цистерн кийчъяй цар. Къаьстта дика овсаре къахьег мехкдаьтта продукташ чуйотта цистернаш кийчъераша нежараша Лазарев Иванек Алексейн, Ясаков Мусас, Саварин Григоре, Гаркуев Махьмада, Медов Суламбека, кхычар.

ПТО цела коллектив хIанзалца Грозненски станцера дIа ела яхача повадех 92 процент сихагIча методаца тоаеш, хожаш чакхъяьлай. Шоаех доккхал дайташ къахьег вагонашка хьежараша Ноникав Константина, Джамалдинов Вахаг, Петрик Станислава, Баев Моисея, Богомолов Анатоле. Цена бу цар шоай болх. Цхьакха а кхоччамбоацар чакхдалийташ. Белгалбаккха бовгIа слесарий Герихаков Вахий, Дудаев Вахийда, станце сказочница Бетерсултанова Белийтай къахьегам а, КъьнагIволча машиналькъахочун Солнышкин Григорий Алексеедича сменера болхлой ба ул. Укх денощка смена чакхйоалаш 20 минут тIехьа а юсаш еза етта шоаш шоашагIвоалар цар. Слесарий-автоматчика Дудаев Вахида ший новкъостаца Герихаков Вахийда цхьаьна шоашта керда дир мехкдаьтта маршрут графика тIа яккхара. КIаьта из цаьна наргI а даьлар. Хаьннахьа дIалар сонна.

Дийнахь а буйса а шиъ, хьинар ца кходен къахьег депо болхлоша. Цар уйлаш хьаьсарча парте XXIV съезда сийна тIайпца социалистически декхараш кхоачашдара тIаорзаль а.

А. МЕЛЬНУМОВ.
Грозненски вагонни депо парторганизаца секретарь.

Доазол дехьара

«ФРАНКО-СОВЕТСКИ ДОТТАГIАЛА КЕРДА ЭТАП»

ПАРИЖ. (ТАСС). Французски общественность чIоагIа хьож Франце Президента Жорж Помпидус Советски Союзе еча официальни визитага, Советски Союзаи Францеи юкъара традиционни доттагIали дувцар вIашта кхетадеш хиларь Европе а дерригача дунен тIа а машарен кхерамзален хьашташ чIоагIдара новкъа керда этап советско-французски переговораша хьеллорг хиларах тоша а тешаш.

Франце радиосо телевидении шоай передачеш дIайолаш Президента Помпиду визитах. Кремле ца советски кулгалдоша вIашагIкхийтта хиларах Москвера деча хоамашца. Президенте визит дукхен лалхьашта юкъерча комментарей обзорий тема я.

«Монда» редакционни статья тIа белгалдоахкх Ж. Помпиду визит «безане» чакхйоалаш хилар.

«МОСКВА: Помпиду визит франко-советски доттагIален керда этап я» аьнна доккхийча алапашца керте язъяь Франце эггара доккхагIа долча гайрийнарча «Франс — суар» яхача газета хьалхарча оагIон тIа.

Францеи СССР-аи юкъерча тIулагIашка деррига а дика лелаш хилар белгал а даьккхь, «Круа» яхача газета язду Москве къамаьл дергда уш отношенеш дIаьо а товрах даьна, яхаш.

АБА ЮВХА ПАЛАЧ

Мюнхенски прокуратура официально дIакхайкадаьд «Дефрегера деша» тьакъехьа тоакамаш дехьа соцадар.

Баварски католически епископ Дефреггер дунен шолагIча тIема шераюка, гитлеровски эскара эпсар а волаш, дакъа лоацаш хиннав итальянски Филетто яхача юрта баьха машарера пах тоолаш теха боабеча юкъе. Дефреггера деша хьакъехьа 200 гаргга болча тешашкара ладкьамий дIайд мюнхенски прокуратура. Царех цхьанне а харе даьдаь Филетто яхача юрта пIий хоккон деш пизаш дарах доло бакъдараш. ХIаьта а баварски Феминина корта беттараша тIема дулаьмо бехказамийтав. Цар дIадьийнад вермахта капитана Дефреггера даьр «лаьттача хьалагга а тIема уставо дIадехарашка а хьежжа» хиннад, аьнна.

Из гIордаьнна истори цхьа бахьан даь а дужадар дукха Мюнхене дIакхайкадаьд Дефреггера епископски пояс тIара дIавоалаигга. Цхьабакъда проповедникъм ше дайча кьшосх цIенвала монастыре вича вода. Из хьожаваье яхьна, кхы дохагIа йоалча хиназ носта тIа — Баварс католически ордена керте латташ хугва из-м.

Бонн.
(Телефонаца).

А. ЖОЛКВЕР,
АПН-Радио корр.

АНВАР САДАТ—ОАР ПРЕЗИДЕНТАЛЛА КАНДИДАТ

КАИР, 8 октябрь. (ТАСС). Селхан сарахьа ОАР Къаман собране заседание массавар раьза а волаш ОАР президента посте вахийта кандидаталла оттавир Анвар Садат.

ПАТРИОТИЙ АТАКАШ

ХАНОЙ, 8 октябрь. (ТАСС). Лаоса патриотически фронта бIухоша дIахо а хIайаш етт моастагIчун эскара позицешта мехка тойн-тайпарча районашка.

Вьетнамски информационни агентства Каосан Патет - Лао яхача агентствага гIолла бича хьамах, дукхьал сентябрь бетта моастагIчун строя юкъера ваькхав 1200 салтеш эпсари. Цу хана чухь Лаоса партиоташа чуйттар моастагIчун 7 самолет, хьувсача гераш 600 совгIа единица харалаьяр а хIаьакдир.

НАГАХЬА САННА ШОФЕР КIАЬДВЕННАВАЛЕ

БУДАПЕШТ. (АПН — «Будапресс»). Конструкцега диллача шой тайпара а вай денощка геттара чIоагIа эшаш а бола прибор хьаьяй Сегедски университета кибернетика лабораторе болхлоша.

Къаьстта шоай тайпарча датчикий геттара вIашигача ЭВМ-и новкъосталца цо зуь городашта юкъерча накъкаьашка лелача автобуса е автопоезда шоферо дешдар, из мел кIаьдвенна хойта йоазош а деш. КIаьдвалар кхесамеча боаранга кхаьчача прибоно болх бе йолийолийт из дIагойта сигнал. Нагахь санна шофер из гоьал ца юлуш вуссе, вIаьраво ше дIакъовл двигатела чура зажигание система, тIаккха машина юха а соц. Цунца цхьаьна хиина автоматически лоталу юхагIолла сердал тела лампаш а.

Средиземни форда тIара США 6-ча флота кемаш.

АФП—ТАСС сурт.

ЛЕНИНА ПРОИЗВЕДЕНЕШ ЕШАШ

Дукха ха йоаццаш норвежски столица центре хьийкъалай В. И. Ленина кхетадаьча книжкай, документий, фотографий, почтови маркий выставка. Из вIашгIехьъяьккхар — Норвежски болхлой болама архив. АПН корреспондентана къамаьл деш архива директора Арне Коккнолла дийцар:

— В. И. Ленин ваь 100 шу дизар шерра дездаьд Норвеге общественностo. Дукхача городашка торжествени собранеш хиннай. Семинараш, доккладаш елга, художественни документальни фильмаш хьоккийга вIашгIехьадаьккхадар. Сийлахьа Ленински шера норвежски меттала араийцай В. И. Ленина произведенеш, цун вахарен баллен хьакъехьара книжкаш. Йоккха тираж а йолаш араийцай «Ленина гIулкх дахаш а котдувлаш а да» яха КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева доклад.

— Дукхха а ха хьалха даьтташ кийчъеш хьадаьхка из выставка хьеллилга ийсдаьд оаха мехка вулашка дешара шу доладуча хенацеи боллой просветительни кружокашка занятеш йоладуча хенацеи. Архива материалех пайда айбу дукхача студенташа а общественни iалмаши политикои теркалъеш болча наха а. Дукха нах хул тха ленински выставке.

Архивагарча ленински гуламех цхьа дакъа мара дац экспозицене кхьедолар. Укхала а дах-баргI меттала йола В. И. Ленина произведенеш, цар дешъе эрсий меттала араш а йолаш. Царна юкъе да геттара кIезига арадийнна книжкаш а. Хранилищашка гулдаьд пхи бIаь совгIа исторически ленински фотосурт.

— Тха дешача зале ухарна геттара дукха хетташ да В. И. Ленина балхаш, — белгалдаьккхар Арне Коккнолла, — уж нонагIа хеттараш ба политика теркалъеш бола кагирхой, цар чIоагIа уйла тIа а ухийташ деш Ленина яздаь балхаш. Долчча беса аьлча, ленински балхаши Ленинах доло книжкаши ленинга хаддаьна дегIаухаш латт.

— Тха архива дикка дукхача документашца, яхаш дIахо дувц норвежски российски болхлой болама юкъерча бувзамех. Къаьстта а дукха я Сийлахь-Йоккхача Октябрьски социалистически революцеи Ленина идеяшеи тха мехка политически лаьла лоаттам дегIаккхувлараш Норвеге къахьегамхой кьовсамаш ю вIаьнни юцаш йола материалаш. Тхацига хьагулдаьд шин бIаьшерина юкъерча хана Норвеге къалбагеде революциони прокламацеш эрсий меттала кепаеттилген уж къайлагIа Россе кхоачелген вIаштIехьаьккхача почтмейстера Адам Эгеде-Ниссена беш хиннача балха хьакъехьа кенайоалон тIа ара чел даьйцар. Тхога да революце хинначул тIехьагIа Советски Союзе хиннача, Ленинах беттаьча а цунца болх беш а хиннача норвежцашта даь тешалаш.

— Ленина цIи даим хургйолаш историена юкъехкай. Керда ленински выставка вIаштIехьйоаккхаш, баьча 100 шу дизара юбилей белгалъяьккха ца Iеш, уйланхо, революционер, пачIахьалкхен деятель ма хиллара Ленин хIахьокха гIийртад тхо, — аьнар Арне Коккнолла юххера а.

М. ТЕПЛОВ,
АПН соб. корр.

ЮРТА БОАХАМА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

Дукха ха я «Старогрознефть» НПУ транспортни конторан Наурски района «Комсомольский» совхозаи юкъе доттагIал тоссадении. ХIара шера комеш чуэцача балхаш де машинаш укхйт совхоза транспортникаша. Укх шера а 28 автомашина я совхозе болх беш. Цар керда хьекха бешамецхара комеш приемни пункташка дIакхухь. Цига къаьстта дика къахьег шофера Гончаров Анатоле. Даим дийнахьара эззара тIеххковкхашъю цо. Балхаш дIадоладелча денз хьалхара моттиг деларах ыIе вымпели массехкаьза ахчан совгIаташи тийнкад пов. Гончарова.

Мирнии Александр керте латтача бархIлагIча бригада 1000 тонн комеш яхо дош дениадар. ХIаьта цо шоай дош сийлено кхоачаш а даьд. 1 эзар тонн дIабухьа 3ийнавал пов. Гончаров комеш дIакйеча пункте. Иштта белгалбаха боагIаш къахьег шофераша новкъостаща Бетнева, Торбина, Агеева. Балха тIа лакхо хьожхамаш дахарах хIаранена совгIата 20 сом хьожадаьа «Грозвино» объединене кулгалхоша.

Шоаш доаха толамаш парте XXIV съезда дола совгIат доархI транспортникаша.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ транспортни контора прораб.

БОЛХ БЕ ЙОЛАЕННАЙ

КАРАГАНДА. 8 октябрь. (ТАСС корр.). Селхан Карагандински металлургически комбинате пачIахьалкхен комисса кулгаш яздаьд керда кислородни-конверторни комплексе эксплуатаце дIалуш хиларах йолча актина. Цу iальмате боккхача гIирсо шийна юкъе лоац болх беш йола шин конвертор, 2500 тонн коача чулоаттаду миксерни отделени, гIоаша йола массехк цех, ииа бола кислородни станци.

Дай-мехкарча кердагIа йолча оборудованецеи приборашцеи кийчъяь казахстански конверторни. Укхаза юкъейоалаваь конверторашка таь кхы тIа а лоттае эзаргIоацаш болат лоаладу прогрессивнагIа йола технологи.

СМОЛЕНСК. М. И. Глинка памятник.
В. Кунова сурт. ТАСС фотохроника.

№ 19 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Укх денощка арадаьнача КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандан агитацен отдела «Агитатора блокнота» тIа йоккха моттиг дIалоац «Беседашта лаьрхIа материалаш» яхача рубрика. «Машара юкъе лаьца доккха дакъа» яхача М. Васильева статья тIа СССР-аи Федеративни республика Германеи договора кулг яздара доархIам гучабоакх. Иштта кепатехай Республикански Госбанка контора управляюще А. Дрягалова язъяь «Боахама кхобеш доалде» яха статья. Еррига союзни юртбоахама къахьегамхой дехах лаьца я КПСС обкома секретара М. Абубакарова «ДIахо а айе юртбоахама производство» яха статья, «Мишта кийчлаь да вай истол» яхаш а республика кхачан промышленноста къахьегамхой вIейх лаьца язъяь статья.

«ЖIовлен марсен союз» яхача рубрика кIала цифрайи фактайи подборка еъай грозненски промышленни, транспортеи, гIишлошъерии предприятеша республика колхозашеи совхозашеи деча новкъосталах лаьца.

Массово - политически балха опыт гучайоакх КПСС Ножай-Юртовски райкома секретара Л. Батаева «ЦIагIа ю агитаци» яхача статья тIа.

«Агитатора записной книжка» яхача рубрика кIала производства минутах лаьца цифрайи, фактайи подборка я.

Блокнота тIа массово - политически балхах лаьца хроника ей.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЯРМАРКА ТОЛАМ

Хельсинке дIакхайлаь Дунен халкъашта юкъера промышленни ярмарка. Советски Союзо дукхьашха дакъа лаьцад цунна юкъе. 280 эзар совгIа саг хиннав ярмарке. Йоккха ка йоалаш хиннай советски павильон. Цига кхараша къаьстта а чIоагIа теркальеш хиннай лазераш, Советски Союза новкъосталца Финляндехьальерйолаш йолча атомни электростанце макет, станокаш медицински оборудовании, автомобилаш, трактораш, яйгача промышленноста продукци.

Дукха а экспонатаи дукхьала выставкера дIакхахьийтай уж ийяьрашка. 4,5 миллион сома мехха советски легкови автомобилаш йохкара йолча йоккхача контракта «Конела» акционерни обществаца кулгаш яздаьд «Автоэкспорт» яхача арахьарча торговле объединене.

Советски павильон чIоагIа теркальеш хилар дувц ярмарке ухараша шоаш хетараш яздеш хиннача книжка тIа долча эзараш долчу йоазоша. Тхоан вайзар царех долча цхьан йоазон автор — халкъа школа хьехархо Юсси Аутио. Лаьрххьа вай павильон йоаза а шоай школана Советски Союза хьакъехьа дола литература эца а венавар из выставке. Наха шоашта хетараш дувцача книжка тIа по язду: «...Сай гIадамта бирнал оаь из шеча ерр выставка йоавийтарах. Цо сона новкъостал дергда са хьеяра балха тIа».

Ярмарке ухараша шоашта хетараш дIаяздеча книжка тIа да укх тайпара йоазонаш а: «Бакъха дика я советски техника!», «Сий де хийла советски халкъа!».

Р. РУХАНЕН,
АПН корр.

ЧАККИЕВ Кюрам

НАЗМАНЧ

Укх дуьне чу г1ийг1ий бихь
Массехк эзар шу д1ахьд,
З1амга хилаpex кхы меза
Са кьам ловм чу то1адела.

Цо шин вехар, дзар чамза
Тош да лаьтта, сигле, бутт,
Iазап дуй са дуьна памза!
Х1анз цо дуьца аз из дут.

Халкъий ду1о мура т1ехкхи
Кагьеш ьаг1ар дуьне гом,
Нийсхон Iадам дуьна
махкаш
Воше1ийхоьйтта тийра т1ом.

З1амга - доккха ыьнна доцуш
Кьам хилар ший к1ант де.
Мукьна кьамий мукъя оазаш
Эха къар махка де.

Назманч вора няйн аш,
Суртий гоазанч — сурташ де.
Массаг1 гоазанч вьнар ара
Мукьча метта пьхарай де!

ГАГИЕВ Георгий

КОНЦЕРТЕРА ЧУВЕЧА ЯЗЪЯЬ СТИХАШ

Зурма лекхар, физа еттар,
Хахкабуннар махкарий,
Хетар: лаьтта маннар эттар,
Махкиц цхьамна метта ц1ий,

Кхестар чекхаш сиха, етта,
Кхестар, ду1а дала ма,
Х1аранена хетар; г1етта
Мил хургбр са лакча ма,

Кхестар чекхаш сийна,
мора..,
Бар баррнгаш — захарий,
Саг ходадар сага гора,
Сага дора сага сий,

Зурма лекхар, декар мерзаш,
Ийнаь кургаш — тхьамаш дар,
Цар иллеша эг1ар борзаш
Кьиза, сутера моп бар,-

Хург ма декар борзаш
доадаш,
Хург ма децар мотнаш ц1ий,
Химча диппа дуьнена дол
деш
Мерзаш, илеш, махкарий!

Шоаттден оаг1ув

СИГАЛА ЛЕЛА ЛАБОРАТОРИ

Цхьан московска аэродромера г1етта сигалхьадар Центральни аэрологически обсерваторе самолет - лаборатори. Цо бахьа дикь вай мехка атмосферана дечa тохкамий д1анара юкъера кхьа дакъа а да, дуьне тропически районашка дуьне хадкъашта кхьо еча 1алальмате йоккхача метеорологически эксперимента еш йола кийчо а я. Самолета чу оттаьча аппаратура йиш хулайт атмосфера нийсса ураг1ара лоаттам маштаб ха, фена мел дом ба, маьлха мел радиаци я да, самолета т1ара лаьтти г1ехеи, жорхий сурташ даха, дукха ахьдола тохкамаш де. Х1ара шера техническа кийчо ч1оаг1а хул 1алмахой - аэрологий. Атмосферана зондирована яра дукха ха йоацаш лазер оттаьй сигал г1олла лелача лабораторе чу.

Сурта т1ш: 1. Г1аттача хана. 2. Самолета - лабораторе салова чу.

Б. КОРЗИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Наьха сатем лорабеш

Ачхой - Мартана райисполкома чурча г1улакхий отдела начальника дукха ц1ерашт яьхар шоай отдела низ да кхобеш, наьха сатем, гахар, боахам лорабеш болча дакача кагийча наьха, цхьабакьда, воккхаг1волча лейтенатах Чабханов Борисах цо аьнна дешаш кьаьстта д1айха дар. 1958 шера Советски эскаре г1улакх даь ц1авеча, комсомольски путевках милиционерала лахар Борис. Шийна т1аьхьа г1улакх ц1ена кхоачашдора цо, даим цо порядок лелайора шай посте. Дукхача наьха баркал хар цун т1еьха. Х1аьта отделе дикаг1чарна юкъера белгал а вав Бекински МВД школе деша вахийтар Борис. Т1ера ваь из шийх лаьна дувца. 1964 шера се дийша ваьлча 1967 шерага кхаччалца Урус - Мартане кагирхошка зулам ца хайтара вола оперативна уполномоченна волаш хилар со. Цу хана дезз укх районе болх беш ва со яхаш, хувц Бориса. Дег1аца низ болаш, безамеца юхьара, оалаш дола дош саббаре, хоадам болаш оалаш, сатийна ва воккхаг1вола оперативни уполномоченни. Цхьабакъда зуламхоех лаьца дувцача хана эг1азло йокс цун безамеча юхьа г1а.

Дукха ха йоацаш дар из. Коагара — Юртарча А. Юсупова шай бешa 1аса чудалийтад, аьнна, тешча теха Аззев войнав аьнна хоам бера отделе. Чехка оперативни группа ш1ашаг1 а теха сагт вийнача кхьачар Чабханов. Бешара корайнр ясса гильзаш. Д1ахо лaха болабелар боллой лераш. Дукха ха йлалелье гучадьлар зуламхо кхалнаькха х1амаш т1а а йийха къайлаваьннилга. Цхьа бакъда гаьна вала кхензар цун. Цу дийнаххье а хьа а лаьна чувеллар Юсипов.

Суно нуаа йоаг1а сун еркхалерах со шек вац,—аьлар Борис а эг1азлоаца. Лоарх1аме зулам дьача метте хьалхара дакьа лоац из даьраш гучабхара дийача практико. Цуна наькьальар Урус-Мартане болх беш волча хана Iомая яавьнеш. Отделе чу ера эгг1акаь т1ера барехьаш а долаш йо1. Цар дийцар: Москвич яхача машинаца хьа а- доаладаь зуламе г1улакх леладаьд тхоца «Морска» «Сашен» ключаш болча кагийча наха. Москвича номерах т1еххьара цхьа цифр мара ц1ар царна йоааш. Цу дийнахье а Грозне кхачар Чабханов. Лер йсаккхаш цуяна гучадалар Грозненски банка инкосатора москвич из хилар. Гаьна ялазар зуламхой лер. Лаьцар инкосатора во11и нуя ноккъости. Даьча зуламга хьежжа беххтоххаме оазарба уж Нохч - Г1алг1ай лаккхеьарча суд.

Дукха да цу тайпара Бориса гучадаьккха г1улакхаш. Цхьабакьда кертгера цун хетар зулам хиларехьа из да хилийтара лоаттабе беза кьовсам ба. Цу декьехьа боккъонца йола мероприятеш ч1аштг1ехьйоах цо. Нахаца дагабувд, зула ваьнначол хьцамна, кхетамця ноккъостел ду. Йоккха я Бориса авторитет ноккъостешта юкъа а.

Дукха ха йоацаш цун къахьегама биззза мах а беш «За безупречную службу» яха медаль елар цуна чурча г1улакхий Министерствое. Иштта хоачa къахьегама наьхаца хьаоаг1а Чабханов Борис.

Д. ГАРИМАНОВ.

Х1амаш тегарий г1улакхаш

КПСС XXIV-ча съезда сийна кхьа бахьна къахьегаш ба Грозненски «Индпошив» фабрика чуйоаг1ача ателье, цехий х1амаштегараш.

Х1анзле итт бетта план кхоачашьай Дошукаев Муса керте латтача № 4 йолча мастерске коллективо. Бутт чакхбалалца массехк эзар сома маьла продукци яраххеаргьа цо. Иштта дика къахьег заведующи А. Ульянова йолча -8-ча ателье болхлоша. Итт бетта декхарех 6-ча октябре лоарх1абаь уж. Иштта дика къахьега лерх1 х1амаштегараша д1ахо йодача хана а.

З. ДОШУХАНОВА.

ФУТБОЛ

Селхан, 9 октябре Грознерча Орджоникидзе ц1ераг1ча стадионе «Терекан» Ереванерча «Автомобилистен» ломаилай футболий матч хилар. Хьалхарча тайпе вайчар дика аьттув болаш моттигаш нийсъелар, бакъда счет хьаелла ца елазар цхьанона а командa.

Шоллаг1ча тайпе 53-ча минуте хьаьшаша «Терека» на1арех бурган чу а тохе счет хьеела. Матч чакхьяла массех секунд мара ца йисача хана Денисова кертаца бургац чутох хьальий на1арех.

Иштта цхьанна ца толаш (счет 1:1) чакхйоал матч.

ХАОТТАМ

Тахан республике г1оллен Грознен гуваалуш мораш а болаш, йовхан а йоаш, малхбузехьара г1аьхьача боараме мух а хьекхаш ха хила я фегара температура республика г1олаь 11—18, Грозне 13 — 15 градус д1овхал йолаш хила я тарлу.

11-ча октябрера дийна 14 октябре кхаччалца кхаьла йолаш, юкъ юкъе сиха а екхаш, лоадама йовчен а йоапаш, цхьацанйолча моттигашка дохк а доаллаш, малхболехьаро г1айло. г1аькхьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хилен фегара температура байсашка 3 — 8, деношка 11 — 16 градус д1овхал йолаш хила я тарлу.

Метеостанци.

Тахани кхоанеи хургда

10 октябре

В. И. Ленина ц1ераг1а майда. 19.00. Ашарий концерт (грамзапись). 20.30. Хроникально - документальни кинофильм хьокхаргда.

В. И. Ленина ц1ераг1а культура Дворец. 19.00. «Бераита коммунистически кхетам балара хьехьие хьехархочун авторитета лоарх1ам» яха лекци. Тематически кино хьокх.

С. М. Кирова ц1ераг1а культурен салоIен паркe. 18.00. «В. И. Ленина соратникаш» яха тематически сайре. 19.00. Д1акъайла театр. КИМ-а ц1ераг1ча клуба художественни самодеятельноста концерт.

Химикий культура Дворец. 18.00. Халкъа киноуниверситета заняти. «Ухкац1ено вай воай бе йоалл» яхача циклацара лекци. «Бакара д1аоаш ласте» яха фильм.

«Красный молот» завода культура ц1а. 18.00. Киноналка клуба заняти. «Берзкъа т1ада) яха хар» яха лекци.

ВГИНЗ клуб. 15.00. Хроникально - документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Пролетбата ц1ераг1а клуб. 17.00. С. Есенинна творчествана хетаь литературни сайре.

11 октябре

В. И. Ленина ц1ераг1а майда. 18.00. Ашарий концерт (грамзапись). 19.00. Челюскинций ц1ераг1ча кинотеатра эстрадни оркестра концерт. 20.30. Хроникально-документальни кинофильмаш хьокхаргда.

В. И. Ленина ц1ераг1а культура Дворец. 9.00. 11.00. Хьадийлла да «Пионер» яха кинотеатр. 11.00. Йоккха зал. Юрта боахама болхлой Ерригсоюзни дийна хетадаь берий утренник. Тематически кино хьокхаргда. 19.00. Лекционни зал. «КПСС ЦК июльски Пленума решенеш» яха лекци. Тематически кино хьокхаргда.

С. М. Кирова ц1ерага культурен салоIен парк. 9.00. Г1улакхаш т1а лелаху ж1ален арадоах. 18.00. Кинолекторий. «Атомни энерги наькъа боахаме пухах пайда эцара» яха лекци. Тематически кино хьокхаргда. 19.00. Д1акъайла театр. «Пайда боала моттиг» яха М. Ю. Лермонтова ц1ераг1ча драматически театра спектакль.

Химикий культура Дворец. 11.00. Хьадийлла да «Юность» яха кинотеатр. «Майрачарех дола дувцараш» яхача циклацара кинофильмаш хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ц1а. 17.30. Хроникально- документальни кинофильмаш хьокхаргда.

Н. К. Крупская ц1ераг1а культура Дворец. 18.00. «Мехк агарах Iилман дийцох яха» лекци.

КИМ-а ц1ераг1а клуб. 12.00. Берий киноутренник. 17.00 «В. И. Ленин социалистически законностах», яха лекци. Тематически кино хьокхаргда.

Пролетбата ц1ераг1а культура ц1а. 10.00. Юрта боахама болхлой Ленина хетаь берий утренник. 12.00. Хьадийлла да «Пионер» яха кинотеатр.

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

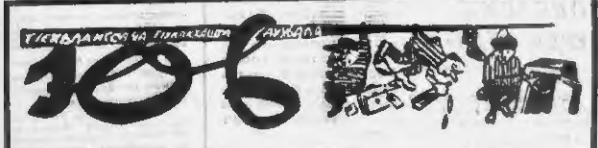

МИХО ШЕЛБЕШ, ДОГ1О Т1ОАДАБЕШ

Чакхдаргдоацар сацийта

1а хьаг1аккхача гаьна дац, из кхетадеча дукхача коллективаша дика кийчъяьй шоай предприятеш Iан замах болх бе. Цхьабакъда массанахьа а дика чакхдаьннадац Iан кийчо яра г1улакх.

Укх деношка балхара баьнна нах сихбенна ш1аухаш бар. Кхайсса делхаш дог1а а долаш шийла яр сайре. Трамвай я гов а енна, каст - каста шоай сахьаташ т1а хьежар остановке латтараш.

— Х1анз-м йоаг1а хьона ер, аьнна, кхаъ боаккхаш санна йист хилар царех на1.

— Дика болх ба укх шийлача мохага дог1ан к1ал ятта ца дезаш, — аьлар массехк саго.

Пхелаг1ча маршрутах лелача трамвай т1а хайшар пассажираш. Вагон д1айоалушшехьа ш1ог1арч доаш. — Кондуктор, вагона на1араш д1акъовла.

— Ай, оаш фу дувц, д1акъайла ма латтий на1араш, — йоах бехказа яла г1ертача кондуктора. — Т1аккха мичара хьона ер мух, арарчул шоза ч1оаг1аг1а ма хьекхий ер?

— Гаший шоака вагона кораш ка доаца кизгаш, — аьлар кондуктора.

Остановке шелбенна лаьтта нах кхы а ч1оаг1аг1а шелбенна бар трамвай чу. Йола трамвай сих ма лу дукхаг1а чухьекхар мух, хьувзаш чухьекхар дог1а. Трамвай чу хайча а дог1ан михан к1алхара воалача вац укхаза аьлча санна сатийра пассажирий.

Цхьан юкъа отта сатем бозбир йист хиннача цхьан пасажира.— Ерригаш йий-хьог1 трамвайш ер санна? — аьлар цо.

Ерригаш еце а иттнека юкъе ворх1-барх1-м хул, йоах воккхар. Т1аккха укхаза цхьа хаттар отт: цу тайпара г1улакх нийслургдоацаш маца кийчъергья трамвайш Грозненски транспортни управлене кулгалхоша? Х1анз-м т1ехьа дац.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Дукха ха йоацаш «Катанна» ц1ераг1ча поселке бахача наьха дог г1оазьлар. цига хьайийлар «Отдых» яха керда ресторан. Дукха ха йланзар г1оальнна легаш матар даха. Каст - каста предложене книжка т1а йоазош де баьлар цига салаг1а баьхка нах. Ресторана коллектив хеташ лашар дар йоазош. совленца ахча доах яхеш дар.

Х1ана мара боля бе д1айола ца еннача ресторана болхлой лу г1улакхага баьннаь теш аьнна хетадъ. Пох тамашъе саьш, пахагара х1аммаг жихара опыт йолаш ба цигара цхьабараш. Из иштта хилар бакъеш дукха масалаш доалале йиш я. царех на1 доаладича а тоаргдолаш а да.

Укх деношка цига хьаьп тхо Lлаенна беламе т1аера официантка Дехтеренко. Цхьа цига везар шоллаг1а ва догдоаг1аргдолаш г1улакх дар хьалхара б1ьогазайнар. Цхьабакъда, цун уйлаш кхьача тайпара хиннаяр. Дагадаьллар мамогга х1амнаг йоаккхидга дар. Хьажйица кхача биа даьлар. Расчет е т1аенача официантка чота т1а сиха лелар н1елгаш. б1арг т1оттапар сон уж сиха лелаш.

Шугара 8 соми 35 кепиг доаг1а, — аьлар официантка.

— Ай, х1анз 1а фу дувц, оаха диача х1амах иншта доаккх пхан ахча?

Шийн к1айк ца лув шугара доаг1ар да-кх, аьлар цо. Цхьабакъда, доаг1ачул совг1а цхьа соми пхи кепиг даьккхалга лайча а дукха сагота яяр ма. Пох къай далар кхер шу кхар санна хар дийлар. Иштта эхь дайна ахча доаке кисаш хьалдуьаргда цо, д1аьта гаьна доале тамаш ех.

Цунца яхье ваьлча санна болх беш ва «Горплодоовощеторга» № 37 йолча павильона заведующи нов Замахшираев. Х1амаг ахкарга д1аллача цуна хьалхара моттиг я. Укх деношка цхьан кхалсага коартолаш оаш вар цо.

— Ц1аьхха кхалсаго аьлар: «фу де воал хье цу тараьа, ма ч1оаг1а халла доах 1а из».

— Хьайна еэ коартолаш д1адема, ма еэ кхийта хьай соалоалемий т1а г1олла, — аьлар заведующие.

Цулукъа 2 сомахи 70 кепигахи йица коартолаш цхьа килограмм 600 граммм эшаеш хьахийцар нов Замахшираева. Къоал гаьна даргдоаиилга кхетазича баьъахьа дар цо а.

М. АХТАЕВ.
товарий дийнами торговлен Госинспекце Нохч - Г1алг1ай управлене инспектор.

Да маца варгва?

Дарзаг1о делдаш дог1а дар. Остановке латтача шин пассажира шоайла ду къамаьл хеаар сона.

— Саг цецваргволаш х1ама да Стари промысловскарча машинакъеп автобусийн остановкашкара сурт.

Фуд цига?

— Аъ, хаций хьона? Б1айхача маьлхах а делхача дог1аг1 а к1ал этта хьулавала кхоале яц остановкашка. Гой хьона, х1анз хье дог1о воша а веш мишта латт.

— Цхьа да воацаш мичаб из никъ, доалдича метаргдацар — теш.

— Ва хаьра да-м. Вай хьона из пассажирий г1улакха дукха сагота а волаш-м. Грозный - Нефтиная - Артемова яхача машиннаькъа «Грознефть» объединени доалдеш йолча хана хиина кхоаленаш еха д1аьнинай. Кхоалаг1а шу да из никъ Грозненски машиннаькъа станцех д1атеха. Х1аьта станце кулгалхой ш1алла сагота а бац цу г1улакха. Сагота бале укх кхаь шера фе деш баг1а уж?

Керда наьнна «да» керда порядкаш оттае воалвелар. Эттара хьалха «Шийна хетачох» Иванвера, Стари поселкера, Нефтемайскера кхоаленаш йоахаь д1аяьхар. Керда, хаза краш хьалберганья, аьнна, шоаш дения деш кхоачаш ца деш х1аназргa баьнаьб Грозненски машиннаькъа станце кулгалхой.

Иштта кьал да Старопромысловски шоссе автобусаш сецача а. Цу б1аьхача воакъа тхьаьнеча совг1а остановка я. Цхьабаькъда цхьаннакъа мара кхоале-м яц. Цу деррига г1улакхашка чьожаре бакъахьа яр Грозненски горисполком.

А. КРАВЦОВ.

ХАЛКЪА БАГАХБУВЦАМЦАРА

«Вочоа—шийна во»

Гаьнарча мехка саг1а деха вахa хиннав цхьа къе саг. Саг1а а дайха юртах воалаш, укх ц1аг1а чу а вала, сайна ца х1ама а йийха, х1аьа г1оргва-кх со, аьнна, юрта йисте каг1а цхьа ц1а белгалдаьд цо. Фусам-нана дал х1ама кийчдеш йоаллаш хиннай, кхорзача ч1аьнилгай хьадж хиннай йоаг1аш.

Д1ачувоьнназ саг1адехарга х1ама яла еэлага а хоьш раьта йоашаш хиннай фусам-нана. Цигача цо аьнна:

— Iоха, х1ана аз хьона хьайнна ч1аьнилгаш лергда. Д1айха доллаше а дуаргдолаш. Мегаьд, аьнна йохийнав саг1адехарг.

Д1аэттача сесаго ялерза ш1и ч1аьниаг даьд.

— Х1ош дуаргдаш аз. Сайна т1азахьа лоьра сона уж, — аьнна саг1адехарга.

Моллаг1ча сага шийна саг1айна х1ама лелье, саг1адехарго массаза а оалаш хиннад: «Дикачоа — дика шийна, вочоа — шийна во».

Х1ана а фусам-наьнага уж лемаш а аьнна, уж ши ч1аьнилг шиъ талса чу а делла, юрта к1езига гаьна ваьлча дуаргда-кх аз ераш аьна хеташ, доакъа ваьннав саг1адехарг. Х1ана цхьа сага гургвав-кх со, аьнна укхана массаза хетт, цхьаьна ноакъа ведашвоаг1аш саг гуча а ваьле, талса чу ца чхоадаш вуташ хиннав саг1адехарг.

Юххера а ч1оаг1а мецвенна газа чу кхоьддаше а, шаьрача ара г1олла воаг1аш ши саг вайнав цунна.

— Дала аьнадале уж т1ех а бовлийта х1ама дуаргда аз, ш1оаг1о аьй. Х1аьта шоаш хьаг1акхоачаше а, лаьрхх1а салам а деина, цу шиннех цхьанне аьннад:

— Хало, мошал, хьогал дайна доаг1а тхо, хьай ш1аштг1ехьадале кхаьза х1ама я тхона.

— Даьра да-кх цхьан фусамнанас деина ераш ши ч1аьнилг-м, — талса чура хьа а даьккха ч1аьнилгаш д1аденнад саг1адехарго. Г1адбьха наькъахой ч1аьнилгаш а ана д1абахаб. Х1аьта саг1адехарго, ши-шийна уйле аьй: «Х1анзх1анз дуаргда-кх аз ераш яхаш, мецвенна со воаг1а дукха ца ирк. Са рузкъа нарех ца даллар дар-кх из».

Ш1аькха юхаьлежача саг1адехарга б1аргабайнаб ч1аиззь шийх д1акъаьста ши саг Iовежа уллаш. Ер х1аг1аккхаьчача вожаш байна хиннаб. Шох дала къаьхетам болба, дийрза моттиг даькъала хийла шуп, аьнка, нарех кодам а баь, чекка ше хиннача юрта а ваха ше ма дарра шийна хиннар нахага д1адийцад саг1адехарго. Оарш даьнвад Бахха нах д1аккхьача бейна бадараш саг1адехарга ч1аьнилгаш дениача фусам-наьна цэр во11и хиннав Цигача гучадьннад фусам-нанас саг1адехарга деина ши ч1аьнилг ер це аьнна, дохьаж а теха денна хиннилга.

Маьла оалаш хиннадаш саг1адехарго: «Дикачоа — дика шийна, вочоа, — шийна во».

Д1аяздаьр
МАЛЬСАГОВ Або.

Японски доттаг1чун совг1ат

Мукъ а баьш юххденах Японски порташка дала хинна «Физик Вавилов» яха 1аьожача флота т1ара турбоход. Капитана хьатхарча г1оачс Виктор Лисовске Японера денад письмой цу письмо автово оттадаь эрсий - японски меттайла къамаьл дара словарин.

Ер да цу доттаг1але реликвеех Виктор Лисовске дувцар.

— Хонсю г1айрен кулбехьа Осака залное Кобе яхача порте латтар тхо. Укхаза вайзар сона Тано Тасио — гулазача типографе болхло, Советски мехка воккха доттаг1а, «Японн — СССР» общества активист. 25 шу да из эрсий мотти литератураш Iомадеш воав. Советски моряшашта эрсий - японски меттайла къамаьл дара словарин оттаде а хоьш сола дика хов цунна эрсий мотт. Из доккха доваца книжка арадийнад «Японн — СССР» общества. Цун беттагарга т1а да В. И. Ленина портрет. Пролетараната баьчча ваь 100 шу дезара хетадаьл къамаьл дара словарина автор ше хьийга къе.

Японски къахьегамхочо советска моряшашка хьаденна письмо а эрсий меттала яздаь да. Цу т1а хувц Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистическа революце, Ленина балхаша, Советски мехка кара1дийннараша цун вахара а Японе къахьегамхой вахара а малаг1а ваххан яьй; Максим Горькее хьакъехья, цун произведенеш Японе дукхаезаш а дика йоаааш а хилар.

«Дукха ха йоацаш мара долаленнадац кемаш хан - ханнахьа шун мехкара Кобе порте ухьала, — йоах письмо т1а.. — Х1аьта масса а лана Японски пролетарията кьовсам хьалкхоабаш хиннача советски нахах веттаьуш хилаво са уйлаш мел ч1оаг1а корзаг1йоахар кхетаде хала а дац... «Мурманск» яхача кема, «Адмирал Сенявин» яхача теплохода, «КИМ» яхача теплохода. «Физик Вавилов» яхача турбохода морякаш — царца ш1ашаг1дуттаьу тхо къаьнача доттаг1ашка, х1аьта ш1ашаг1а массаза кхета «новкъост» яха сийрда сийленара дош а хул делаш».

Письмо д1астедоаллача бувцаш ба решиенен милитаризмаьнен дукъала Японе къахьегамхоша лоаттабу кьовсам.

Иосиф ПИКАРЕВИЧ,
АПН корреспондент.

Ладуви1а, хьажа

РАДИО:
10 октябре.

6.30 — Юрта Iуйре (г1алг1ай меттала). 6.35 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачий программа. 8.22 — Ашараш. 8.30 — Информационни выпуск (эрсий меттала). 8.40 — Информационни выпуск (г1алг1ай меттала). 8.50 — Информационни выпуск (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Кавказа Iуйре» яха радиожурнал. 17.00 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 17.40 — «Къонал» (эрсий меттала). 18.00— Моттигерча авторий произведенешцара концерт (г1алг1ай меттала). 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

13.25 — Халилоев. «Лоамаи Iуйре» яха Даргински къайчаккьайнхен театра спектакль. 15.40 — Художественни гимнастиках йола СССР Кубок. Ташкентера передача. 16.15 — Нохч - Г1алг1ай 5-г1а спартакиада хьелллар. 17.10 — Халкъа кхетама хьест. Турпаза каллеш (нохчий меттала). 17.40 — «Цхьан хен хроника» яха художественни фильм. 19.00 — Хоккейя йола Европейски чемпионий кубок. Ленина ц1ераг1йолча Централни стадиона спорта Дворецера трансляци. 21.30 — Дуьнен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 21.45 — Киножурнал. 22.00 — «Эфире къонал а». Алло оаха таланташ лех.

РАДИО:
11 октябре
ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ.

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленина некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40—Москва. 8.15— Передачий программа. 8.22 — «Шоана дукхаезача ашарий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Литературни передача «Эзи борзаш т1а» яхача Абдуллаева повестацара дакъа (нохчий меттала). 15.20 — Ашараш. 15.30 — Литературни Нохч-г1алг1айче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 16.00 — Москва. 16.45 — Деза ди дааьлла холла шун, юрта боахама болхлой (эрсий меттала). 17.00 — Юрта боахама болхлошта дола концерт. 17.30 — «Къонал» (г1алг1ай меттала). 18.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

12.20 — Нохч - Г1алг1ай 5-г1а спартакиада. 13.30 — Берашта. «Пачхьалк керда коч» яха телевизионни спектакль. 14.50 — Идеологически фронта б1ухо. Пропагандист Лучной (г1алг1ай меттала доацаш). 15.00 — Футболах йола СССР чемпионат «Динамо» (Москва) «Спартак» (Москва) «Динамо» яхача централни стадионера передача. 16.45 — Вай ухкац1ено вай хилра аз» яха фильм. 17.15 — Ялата дезе ди. 18.00 — «Вай ц1е» яха документальни фильм. 18.30 — Такие юрта боахама болхлой Ерригсоюзни ди. 19.10 — Искусства мастерий концерт. 20.30 — «Саг воаг1ача дийнахь» яха художественни фильм. 21.45 — Юрта боахама болхлошта дола концерт. 22.30 — Художественни гимнастиках Советски Союзе хьаллара моттиг яккхар.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-г1а этаж). Телефонаш: редакторе—3-44-96; редакторе зам. — 3-20-11; белхахьара секретаре — 3-34-38; партийни вахарен культурен промышленностен отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-25; кехаьий отделен бухгалтерен — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/64.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-20-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-25; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-за «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ05218. Заказ № 10000.